

Perustanut 1905 Pekka Ervast

Päätoimittaja Jarmo Anttila

100. vuosikerta

Nro 2/2007

Jarmo Anttila

Väinämöinen ja vene

tälle pyrkimykselle? Me uskomme vahvasti, että aineellinen hyvinvointi antaa meille onnea ja tekee elämän helpommaksi, eli vältämme kärsimystä.

Tämä sama halu on tietysti kaikilla ihmisillä. Se on saanut yhä useamman haluamaan enemmän ja enemmän aineellista hyvää, mutta aineellinen hyvä ei näytä ratkaiseen pyrkimystä onneen. Vaikka täällä pohjoismaissa on verotuksen keinoin pyritty tasaamaan tuota mammonaa, niin kaikille sitä ei riitä niin paljon kuin olisi halua. Työttömät, syrjäytyneet ja köyhät voivat katkeroitua; hyvinvoivat taas näkevät, että naapurilla on kuitenkin ehkä enemmän rikkautta. Rikkaat taas voivat murehtia sijoitustensa puolesta ja pelätä tulevaisuutta huijatuiksi. Näyttäisikin siltä, että aineellisen hyvinvoinnin myötä on lisääntynyt henkinen pahoinvointi. Yhä useammat syövät mielialalääkkeitä masennukseen ja muihin sielullisiin vaivoihin. Köyhissä maissa ei yleensä podeta tällaisia ongelmia. Ulkoinen elämä on usein enemmän kärsimystä sisältävää kuin meillä, mutta sielullisesti saatetaan olla tyytyväisempiä. Nälkäinen on onnellinen saatuaan aterian.

Sata vuotta sitten oli Suomikin vielä köyhä Venäjän autonomia. Lujalla työllä ja kärsimyksellä on tämä kansa noussut useillakin mittareilla mitattuna kansakuntien joukkoon. Saamme olla siitä ylpeitä. Globalisaation myötä on epävarmuus kuitenkin hiipinyt monien ihmisten elämään. Työ tai virka ei olekaan enää niin turvattu. On terrorismia, uusia sairauksia ja monia uhkia onnen esteenä. Jos ihmisiltä kysyy, niin he yleensä tietävät, mikä heidät tekisi onnellisiksi.

Halutaan lisää rahaa, terveyttä, kuuluisuutta, rakkautta, kesämökki, maailmanympärimatka, lottovoitto jne. Lista lienee loputon, sillä meillä jokaisella on omat toiveemme ja ehtomme sille, mikä tekee meidät onnellisiksi.

Pekka Ervast toteaa kirjassaan Jumala ja onni, että on yksi keskeinen syy siihen, miksi emme ole onnellisia. Se on siinä, että määrittelemme itse onnemme ehdot. Sitten saatamme tehdä työtä sen eteen vuosikymmeniä todetaksemme vain, etteivät ponnistelumme avanneetkaan tietä onneen. Monella on varmaan myös kokemusta siitä, kuinka on haaveillut jostakin ja saavuttanut sitten unelmansa vain todetakseen, ettei se ollutkaan mitään.

Onni ei ole rikkauksessa, köyhyyydessä eikä missään muussakaan ulkonaisessa. Onni on siinä, että ihminen tulee totuudenetsijäksi. Nöyränä hän astuu Elämän eteen ja sanoo: Olen valmis palvelemaan. Dalai Laman kirjassa Opetuksia viisaudesta buddhalaiset sanovat: ”Kaikki kärsimykset johtuvat oman onnen tavoittelusta. Täydellinen Buddha-tila sen sijaan syntyy halusta tehdä toiset onnelliseksi. Siksi oman onnen täydellinen luovuttaminen toisten onnen hyväksi on bodhisattvan harjoitus.”

Tietäjä-lehdessä 1/1914 Pekka Ervast toteaa: ”Ajattele kaikkien onnea, tee työtä ja täytä velvollisuutesi, mutta älä pidä omaa onnea silmämääränäsi.” Hän toteaa, että viholliset onnen tiellä ovat meissä itsessämme. Ensimmäisenä on itsekkyyks, kylmyys, sydä-

mettömyys, kovuus ja suvaitsemattomuus. Niistä voi päästä vain kehittämällä vastaavia hyveitä: myötätuntoa, hellyyttä, suvaitsevaisuutta ja sydämellisyyttä.

Toinen vihollisemme on epäily, pelko, epäusko, yksinäisyyden ja alakuloisuuden tunne. Nämä kiusaukset tulevat, kun yrittää kasvattaa itseään sydämeltään hyväksi. Maailma saattaa kuitenkin alkaa tuntua julmalta paikalta, ja etsijä voi masentuneena kysyä: Mitä hyötyä on hyvydestä? Pekka Ervast neuvoo voittamaan nämä rohkeudella ja lujalla uskolla. Kiusausten voittaja saa kokea Jumalan, suuren Elämän ylitsevuotavaa rakkautta. Jeesuksen autuudenjulistusten murheelliset ovat juuri niitä ihmisiä, jotka ovat puhdistaneet sydämensä kovuudesta. He saavat lohdutuksen.

Vasta kolmantena vihollisena onnen tiellä tulevat synnit, paheet, heikkoudet ja huonot ominaisuudet. Vasta kun sydämessä asuu sääli, myötätunto, anteeksiantamus ja rakkaus, kykenee ihminen itseään oikeasti muuttamaan. Muussa tapauksessa hän voi kasvattaa itsestään ulkokullatun tekopyhän, joka elää synnintunnossa ja toisten tuomitsemisessa. Sellainen ihminen ei levitä onnea ympärilleen.

Pekka Ervastin mukaan ainoa tie siihen, että maailma olisi parempi ja onnellisempi paikka elää on siinä, että yritämme itse tulla onnelliseksi. Kuten edellä jo esitettiin, se käy päinsä vain, jos työskentelemme toisten onnen hyväksi. Paras tapa aloittaa tämä tie on aivan kotipiirissä. Se alkaa arjen pienistä teoista ja sanoista.

Hakaristi

Pekka Ervast

Hakaristi on kaikille tuttu merkki, meillä Suomessakin tavallinen, koska esim. sairanhoidajattaret sitä kantavat ja koska se on suomalaisessa vapaudenruusussa. Sitä on kahta lajia riippuen siitä, mihin suuntaan poikkiviivat kulkevat, siis joko näin ☩ tai päinvastoin. Edellinen muoto on yleisempi Euroopassa, mutta jälkimmäinen on tavallinen Kiinassa. Muuten hakaristi on niin kansainvälinen vertauskuva, että sen käyttöalue kulkee leveänä vyönä maapallon ympäri päiväntasaajan molemmiin puolin: pohjoisimpana se on Islannissa ja Lapissa ja eteläisimpänä Brasiliassa. Tietosanakirja sanoo: ”Hakaristia on ikiajoista asti käytetty ornamenttina mitä erilaisimmissa esineissä Euroopassa ja Aasiassa. Aikaisemmin se ehkä esiintyy Välimeren itäalueella, alemmissa kerrostumissa; maalatuissa Hallstatt-ajan saviasioissa; Ruotsissa jo pronssi-ajan lopulla, Suomessa ainakin jo myöhemmällä rautakaudella; myös suomalaisessa kansatieteellisessä puukalustossa ja suomalais-ugrialaisten kansain ompelukoristeissa; se tavataan myös Afrikassa ja Amerikassa.”

Olennaisena osana hakaristissa on risti, ja kristikunnassa on aina ajateltu, että risti on puhtaasti kristillinen symboli; melkeinpä se on kristittyjen keksintöä. Puhutaan ”uskon rististä” ja sanotaan, että ristissä on oikean uskon salaisuus. Saarnoissa viitataan ristin merkilliseen jumalalliseen voimaan ja kehoitetaan ”pakenemaan ristin juurelle”. On syntynyt kuin ristin palvonta meillä kristikunnassa. Kun parikymmentä vuotta sitten arvostelin erään norjalaisen papin kirjaa, jossa puhuttiin rististä, ja sanoin, ettei risti ole kristinuskon alkuperäisiä vertauskuvia, loukkaantuivat muutamat uskovaiset ja huudahtivat: ”Kuinka voidaan noin ylimielisesti puhua rististä, joka on kristinuskon

salaperäisin ja merkillisin perustotuus?”

Tietysti ymmärrän, että risti mystisenä totuutena merkitsi paljon kristikunnassa, mutta silti lausun julki sen totuuden, ettei ristillä alkuaan ollut mitään tekemistä kristinuskon kanssa. Risti on niin vanha symboli, ettei toista vertauskuvamerkkiä ole niin paljon ollut maan päällä käytännössä. Jos kristityillä onkin risti roomalaisen ristin muodossa, se ei asiaa muuta – risti kuin risti. Jeesus Kristus ei ristiä opettanut palvonnan merkityksessä, hänen suussa se oli vertauskuva. Paras todistus siitä, ettei risti kuulunut alkuperäiseen kristinuskoon, on se, että vanhimmat muistomerkit, kristilliset piirustukset Rooman katakombeissa eivät sisältäneet mitään ristejä. Vasta toisen vuosisadan lopulla alkoi ilmestyä ristin kuvia katakombeihin, ja ne olivat tällaisia: +, ☩. Niiden jälkeen vasta tuli roomalainen risti † käytäntöön. Ennen näitä oli ainoa symboli, mitä kristityt käyttivät, ankkuri; sitä tavataan toisen vuosisadan alussa ja keskivaiheilla.

Mutta on vielä selvempi todistus siitä, ettei ristiä ole ollut alkuperäisessä kristinuskossa. Roomalainen asianajaja Minucius Felix kirjoitti v. 80 kristillisen puolustuskirjan, jonka nimi on Octavius. Siinä hän yhdessä kohden sanoo sanasta sanaan näin: ”Sillä me emme palvo mitään ristejä, emmekä me sitä tahdokaan. Te (pakanat), jotka pidätte puisia jumalia pyhinä, palvotte ehkä puisia ristejä ikään kuin jumalien osina, sillä mitä muuten kenttämerkit, sotaliput, ovat muuta kuin kuvattuja ja kirjailtuja ristejä?” Hän sanoo siis nimenomaan: ”Te pakanat käytätte ristejä; me kristityt emme välitä niistä, meillä on uusi elämänymmärrys”. Mutta kristinuskoko oli kuitenkin voimaton. Se ei osannut säilyttää omaa henkeä kauem-

paa kuin ensimmäiset 300 vuotta. Sitten, kun kirkko teki liiton valtion kanssa, sen oli pakko mukautua semmoisiin asioihin, jotka valtion kannalta olivat hyödyllisiä. Silloin täytyi omaksua pakanamaailmasta sellaisia muotoja, ettei pakanoita olisi loukattu. Tämä oli luonnollinen olojen kehitys, sillä jos jokin asia yhtäkkiä pääsee valtaan, on sille edullista, ettei se ketään liian paljon sorra. Kun kirkko käytti hyväkseen semmoisia muotoja, mitkä olivat vallalla, se osoittautui ymmärtäväiseksi ja hyväksi, samalla kun se oli mahtava, vaikka totuus epäilemättä kärsi tästä diplomaattisesta hyvydestä.

Palataksemme hakaristiin kysykäämme, miten se on symbolina syntynyt. Tavallisin tieteellinen selitys on seuraava: risti on syntynyt vanhimmaasta luonnollisesta symbolista eli hieroglyfista, mikä ihmisten mieleen on tullut, nimittäin auringon symbolista. Suomalaiset puhuivatkin ”auringon pyörästä”. Aurinko, joka elämälle on niin tärkeä, kiinnitti ihmisten huomion ennen muita luonnon ilmiöitä, joten on ymmärrettävää, että he sitä merkillä kuvasivat. Ja sen luonnollinen kuva oli tietysti ympyrä. Mutta luonnollinen oli myös seuraava ajatus: aurinko kulkiessaan on kuin pyörä, joka kierii eteenpäin. Siten vähän myöhemmin aurinkoa ruvettiin kuvaamaan pyöränä, s.o. ympyränä, jossa oli neljä puolaa, ja sitä nimitettiin ”auringon pyöräksi”, jota nimeä vanhat suomalaiset käyttivät.

Kun auringon pyörä siten oli muodostunut tavanomaiseksi merkiksi, oli sen täydellinen piirtäminen jonkun verran hankalaa, joten oli yksinkertaisempaa jättää ympyrä piirtämättä kokonaisuudessaan ja piirtää vain osa siitä, niin että saatiin tällainen merkki: . Kun tätä vielä yksinkertaistettiin ja jätettiin toiseen tai toiseen suuntaan vähän kaaresta piirtämättä, jolloin kuviosta muodostui hakaristi.

Hakaristi on siis auringon symboli useiden tiedemiesten mielestä. Mutta vanhat kansat

eivät pitäneet sitä auringon vertauskuvana, jona he käyttivät ympyrää tai ristiä ympyrän sisällä, vaan hakaristi oli onnen merkki. Se oli itsenäinen merkki, joskin syntyisin auringon pyörästä. Niinhän oli ihmisen onnikin hänelle ominainen, vaikkakin riippuvainen ja lähtöisin elämän tuojasta, auringosta. Ilman aurinkoa ei ollut mitään onnea, sillä ihmiset eivät voineet iloita elämästä, jolleivät saaneet aurinkoa nähdä. Näin voimme käsittää, että hakaristi tuli onnen merkiksi kaikilla kansoilla.

Hakaristin nimenä Intiassa on svastika. Mikä on svastika? Se on intialainen sana, joka kuvaa onnellista tilaa. Svasti on sama kuin kreikankielessä heuesti, joka merkitsee ”hyvin on”. Svastika merkitsee siis onnea, sillä -ka on suffiksi, joka ei muuta merkitystä (tekee vain välistä substantiivista adjektiivin).

Hakaristi on onnen merkki. Sitä varten se toivottavasti on otettu meidänkin nuorissa valtiossamme käytäntöön, vaikka tämä seikka saattaa johtua siitäkin, että se on vanha suomalainen symboli. Meillä käytetään sitä tavallisesti tässä muodossa , jota vastoin Kiinassa, kuten sanottu, melkein yksinomaan käytetään päinvastaista muotoa.

On tutkijoita, jotka tekevät eron näiden merkkien välillä ja sanovat, että se muoto, joka meillä on käytännössä, kuvaa pikemmin saamattomuutta ja onnettomuutta, jota vastoin kiinalainen muoto taas kuvaa paremmin onnea. Tiedä, vaikka tuommoisessa väitteessä olisi perää. Olen kyllä ihmetellyt, että meidän lentokoneemme, joissa on vasenkätinen hakaristi, yksi toisensa perästä putoavat maahan. Voisihan myös sanoa, että Kiina on monen tuhannen vuoden aikana ollut onnellinen valtakunta. Valitsevatko kansat tietämättään itselleen sattuvia vertauskuvia? Mutta eipä vasenkätinenkään hakaristi ole jyrkän onnettomuuden symboli. Hakaristi on itsessään niin voimakas onnen vertauskuva, että kaariviivat vasempaan

suuntaan kääntyneinä korkeintaan osoittavat, että onni on ponnistusten, vaikeuksien ja tappioiden takana.

Ehkä tämäkin seikka selvenee, jos tutkimme hakarastia mystisesti. Taas käännämme silloin ensin huomiomme auringon pyörään. Millä tavalla auringon pyörä syntyi mystisenä, pyhänä vertauskuvana ja mitä se ilmaisi? Se ilmaisi erilaisia asioita. Vanhat symbolit yleensä ovat seitsenkertaisia; voi käyttää seitsemää avainta riippuen siitä, miltä tasolta kuvia katselemme. Emme tunne kaikkia avaimia, sillä korkeimmat avaimet annetaan ainoastaan määrättyissä vihkimyksissä, mutta joitakin olemme saaneet käsiimme.

Kun Opettaja tahtoi oppilaalle kuvata ristiä ja auringon pyörää, sen syntyä ja sen elävää luonnetta psykologiselta kannalta, niin hän sanoi: ”Käännä katseesi taivaanrantaan! Minkälainen se on?” Oppilas vastasi: ”Taivaanranta on kuin viiva.” Opettaja jatkoi: ”Näetkö kaiken, mitä tuolla taivaanrannalla on?” Oppilas sanoi: ”Näen, mutta ainoastaan silloin, kun katseellani seuraan sitä. Jos päätäni liikuttamatta katson, näen epäselvästi kaiken.” – ”Mitä sinun pitää siis tehdä, että näkisit selvästi?” – ”Minun pitää liikuttaa katsettani kohdalta kohdalle.” – ”Ja mitä vielä?” – ”Minun täytyy hetkeksi kiinnittää huomioni joka kohtaan.” – ”Minkälaiseksi siis sinun tajuntatoiminnassasi tulee taivaanranta?” – ”Se tulee viivaksi, joka on kokoonpantu pisteistä.” Pisteet kuvaavat kaikki sitä konsentraatio- eli keskitystyötä, jota oppilaan pitää tehdä. Sillä tavalla on psykologisesti syntynyt taivaanranta kokonaisuutena kuviona. Piste liikkuu vaakasuorasti, jolloin syntyy vaakasuora viiva psykologisena havaintona.

Sitten Opettaja sanoi: ”Siirrä taivaanranta lähemmäksi! Muuttuuko asia?” – ”Ei, se on aina vaakasuora viiva.” – ”Niin, kun nostat katseesi, muodostuu vaakasuora viiva, ja kun sen lasket, muodostuu vaakasuora viiva. Aina, kun maailmaa tutkit, muodos-

tuu vaakasuora viiva. Siis kuva ulkonaisesta maailmasta on sinulle vaakasuora viiva, joka on pisteistä muodostunut. Se on ulkokohmainen tutkimusalue. Mutta jos tahdot tietoa totuudesta, riittääkö silloin, että sinä ainoastaan tällä tavalla teet havaintoja, ainoastaan kuljet vaakasuoraa viivaa pitkin ja tutkit ulkonaista maailmaa?” – ”Ei suinkaan, sillä siinä en ole vielä oppinut tuntemaan itseäni.” – ”Niin, toinen asia, jota sinun täytyy tutkia päästäksesi totuuden tietoon, on oma itsesi. Miten on sisäistä maailmaa tutkittava, käytkö se samaan suuntaan kuin ulkonaisen tutkiminen?” – ”Ei taida käydä, sillä mihin minä käännän katseeni?” – ”Kun sinä tutkit itseäsi, silloin sinun pitää mennä syvälle itseesi ja nousta myös korkealle: sinun täytyy nousta ja laskea. Siis sinun itsetutkimuksesi ja sisäinen havaintosi ei ole siinä, että vain luokittelet kaikkia niitä mielteitä, mitä olet saanut ulkomaailmasta, kaikkia niitä opetuksia, mitä sinulle on annettu, sillä niin ollen et ole vielä oppinut tuntemaan muuta kuin ulkonaista maailmaa. Mutta kun tahdot itseäsi tutkia, täytyy sinun mennä alas ja taas ylös ja joka kohtaan keskittyä. Minkälainen viiva siitä muodostuu?” – ”Siitä muodostuu nousevat ja laskevat pisteet eli pystysuora viiva.” – ”Pystysuora viiva kuvaa sinun henkesi toimintaa, se kuvaa sinun henkesi maailmaa. Vaakasuora viiva kuvaa ulkonaista maailmaa, ainetta, pystysuora sisäistä maailmaa, henkeä. Vaakasuora viiva kuvaa rauhaa, kuolemaa, hiljaisuutta, pystysuora elämää, liikuntaa. Sinä et voisi havaita maailmaa, jos kaikki liikkuisi, sen täytyy maata rauhassa sinun edessäsi, sinä itse liikut. Ja kun tutkit sisäistä maailmaa, sinä olet elämän keskellä itse elämä, ja sinun tulee tutkia elämän henkeä. Kun opit totuuden tuntemaan, tunnet maailman ja itsesi. Totuuden tunteminen kuvataan ristillä.”

Vielä lisäsi Opettaja: ”Osaatko sinä tutkia rajattomasti? Tarkasta tätä ulkonaista maailmaa! Onko horisontti suora viiva?” – ”Ei,

se on näköpiiri, joka on kaari. Minun tutkimusalaani rajoittaa näköpiiri ulkonaaisessa maailmassa.” – ”Niin, sisäisessä on samalla tavalla, siinäkin et voi tutkia rajattomasti, aina siinäkin ympäröi semmoinen näköpiiri, joka sanoo: ei minun ylitseni. Sinulla on aina rajoitettu äärettömyys kaiken ympärillä, sinä voit vain tutkia rajoitettua äärettömyyttä.”

Auringonpyörä kuvaa totuudenetsijän tutkimusta, hänen sisäistä elämäänsä totuudenetsijänä ja tutkijana. Taasen Opettaja jatkoi: ”Koska kaikki on alhaalla niin kuin ylhäällä ja ylhäällä kuin alhaalla, niin mitä oppia sinä otat tästä maailman suhteen?” – Oppilas vastasi: – Vaakasuora viiva kuvaa kosmogeenestikin ainetta ja pystysuora henkeä.” – ”Mitä on aine kosmogeenestisi?” – ”Se on jumaluudessa piilevä ilmenemisvoima.” – ”Mikä se on?” – ”Se on aineen taikavoima, joka antaa muodon hengelle, mutta joka samalla rajoittaa, vastustaa henkeä. Aine on itsessään hengen vastustaja. Olemassaolossa on kaksi perusprinsiippiä: henki ja aine, elämä ja kuolema, sisältö ja muoto, luoja ja vastustaja, repijä, tappaja. Tappaja, aine, antaa elämän ja ottaa elämän, sillä aine antaa muodon. Ilman muotoa ei ole ilmennyt elämää. Mutta mikään muoto ei voi olla ikuinen, sillä henki yksin on ikuinen. Aine on tappaja samalla kun se on elämän antaja.

”Äärettömyys sinään, onko se ilmennyt?” – ”Ei. Vasta kun äärettömyydessä syntyy jokin rajoitus, on se ilmennystä.” – ”Mikä se rajoittaa? Mikä on hengen ja muodon yhteistyö, mikä on henki ja mikä aine?” – ”Maailman kaksi salaista voimaa, ikuisesti äärettömässä olevaa, mutta niiden yhteistoiminnasta syntynyt tajunta, maailma eli Jumala. Jumalallinen tajunta se rajoittaa itsensä. Sen tähden ilmenevä Jumala, Logos, merkittiin vanhassa mysteeriokielessä ympärillä, jonka keskellä on piste. Sillä on samalla kuvansa luonnossa, sillä sitä käytetään aina

auringon merkkinä.” – ”Minkä tähden?” – ”Sen tähden, että kehä kuvaa todellista aurinkoa ja piste näkyvää aurinkoa.”

Viisaiden silmille näet aurinko, joka fyysisesti voidaan nähdä, oli ainoastaan pienoiskoossa heijastus todellisesta auringosta tai niin kuin auringon sydän, joka kristallisoituu tähän fyysiseen maailmaan. Itse aurinko on se suuri pallo, piiri, joka käsittää kaiken sen, mitä nimitetään aurinkokunnaksi. Auringon ääriviivat ovat hirmuisen etäällä näkyväisestä auringosta. Aurinkopiirin ulkopuolelle ei mikään planeetta voi mennä. Aurinko on kuin sydän ja planeetat kuin hermokimppuja sen ympärillä. Vanhojen viisaiden mukaan aurinko ei ole paljas palava ainekasa, niin kuin tiedemiehemme väittävät tutkiessaan sitä spektroskoopilla. Todellisuudessa emme tiedä, mitä kaikkea siinä on. Aurinko on tämän aurinkokunnan voimakeskus, jonka voiman lähde ei ole fyysisessä auringossa vaan virtaa siihen jostakin. Näkyvä aurinko on kanava, jonka läpi elämän voima virtaa meidän aurinkokuntaamme. Näkyvä aurinko ei synnytä itse voimaa ja elämää, vaan välittää sitä. Tämä on vanha okkulttinen katsantokanta.

Auringon pyörä on psykologisestikin katsoen kosminen symboli, kuten olemme nähneet. Mutta jos maailma on makrokosmos, on ihminen puolestaan mikrokosmos, kuten vanhat sanoivat – pienoiskuva maailmasta sekä henkisesti että sisäisesti katsoen. Maailmaa kuvattiin auringon pyöräksi, siinä oli edustettuna henki ja aine. Mutta ihminen on myös siinä kuvattuna koko olemuksellaan. Mikä on näet ihminen? Jos hän levittää käsivartensa, silloin hän on risti. Ja jos katsotaan ihmistä selvänäköisesti, silloin hän ei ole ainoastaan roomalais-kristillinen risti †, vaan samalla oman auransa ympäröimä. Auriseen munaan on jokainen ihminen kätkeyty. Ihminen on myös äärettömyyden rajoitus omassa aurassaan. Siis ihminen on auringon pyörä omassa olemuksessaan.

Kun nykyinen Kalevalamme ensin syntyi, kun Lönnrot keräsi ja julkaisi sen, kirjoitti hän itse alkulauseessa, että Kalevala kuvasi vanhaa sivistystä ja kalevalaiset nimitykset, esim. Sampo, kuvasivat korkeita, ihmeellisiä asioita. Kalevalan ilmestyttyä kaikki tutkijat koettivat alussa keksiä, mitä Sampo merkitsi ja sanoivat, että se oli vertauskuva, samankaltainen kuin germaaninen Grotte-mylly, taikakalu, joka jauhoi onnea, kultaa, leipää. Myöhemmät tutkijat jo ajattelivat, että se oli noitarumpu, ja kaikista viimeisin käsitys on, että Sampo kuvaa aarteita, suuria kultakasoja, joita oli Gotlannissa. Siellä siis oli Sampo. Väinämöinen ja Ilmarinen, jotka olivat hienoja aatelismiehiä, lähtivät Gotlantiin ryöstämään noita kultia. Kalevala on muka kertomus näiden herrojen ryöstöretkistä.

Mutta kuinka kukaan voi ajatella, oli hän vaikka oppinut, että joidenkuiden ryöväreiden retkistä tehdään runoja? Mikä siinä olisi niin inspiroivaa? Vanhat kansat kävivät ryöstöretkillä, mutta jos niistä laulettiin, laulettiin miesten urhoollisuudesta tai kuvattiin historiallisesti retken vaiheita. Mutta kun ajatellaan, että Kalevalassa kuvataan itse retken tarkoitusta, Sammon hakemista, ei siis miesten kuntoa, niin siinä ei mielestäni voi ajatella runoutta tavallisen ryöstämisen yhteydessä. Täytyy olla suurempi sisältö, henki ja merkitys itse asialla, jota mennään hakemaan. Samoin Kreikassa argonauttien retki kuvaa kultaisen taljan etsimistä.

Sen tähden pysyn yhä uskossani, että Kalevala on mytologinen sisällöltään, s.o. että se kuvaa suuria, ikuisia totuuksia.

Sampokin voi silloin olla toista kuin jokin kultakasa. Mitä näet Sampo silloin voi olla? Sanon sen toisella nimellä, mutta sanon sen hypoteesina: Sampo on juuri tuo hakaristi, joka kuvaa ihmisen onnea. Sillä ei olekaan muuta suomalaista nimeä, sillä hakaristi on ilmeisesti sukua sanoille hakkors, Hahenkreuz. Ehkä ei ole niin hullu oletus, että sen suomalaisena nimenä ennen on ollut

Sampo.

Mitä tuo hakaristi sitten on? Sitä kuvataan joko niin, että hakaset ovat vasempaan suuntaan tai niin, että ne ovat oikeaan suuntaan, joka on yleisempi muoto. Edellinen on tavallinen Kiinassa, jälkimmäistä käytetään yleisesti nykyisessä viidennessä juurirodussa. Mikä on ero niiden välillä? Tämä selvenee, kun selitän, minkä tähden hakaristi on Sampo. Olen ennen puhunut Sammosta kirjoissa "Kalevalan avain" ja "Onko Kalevala pyhä kirja?" ja koettanut niissä näyttää, että Sampo tarkoittaa ihmistä selvänäköisesti nähtynä silloin, kun hän on pitkälle kehittynyt henkisesti. Silloin hänen auransa loistaa kuin aurinko. Silloin todella tulee näkyviin ihmisen symbolinen makrokosmisuus. Hän on tietäjänä mikrokosmos, sen tähden sanotaan hänen auraansa aurinkoruumiiksi. Tavallisen ihmisen aura ei ole sellainen vielä. Mutta ei siinä kyllin, että vihityn koko aura loistaa, vaan lisäksi on huomattavissa selvä ero hänen ja toisten ihmisten välillä.

Ihmiset voi jakaa kolmeen luokkaan: tavallisiin ihmisiin, joilla ei ole mitään yliaistisia kykyjä, sellaisiin, joissa nuo kyvyt ovat jonkun verran heränneet, ja lopuksi niihin, jotka ovat okkulttisesti kehittyneet. Selvänäköisesti katsottuna ensimmäiseen luokkaan kuuluva ihminen on kuin risti ja ympyrä, jossa näkyy muutamia pikkuristejä. Mutta jos ihmisellä on jonkin verran yliaistisia kykyjä, silloin nämä pikkuristit ovat vasenkätisiä hakaristejä. Ja mitä ne silloin merkitsevät? Että hänessä heränneet yliaistiset kyvyt ovat mediumistista laatua, eivät maagisia eli okkulttisia. Jos taas aurassa näkyvät hakaristit ovat oikeakätisiä, on tämä merkki okkulttisesta kehityksestä. Ja vielä on huomattava, että nämä hakaristit eli niin kuin niitä tavallisesti nimitetään ruusut, lootuskukat, tshakrat, jotka ensimmäisessä tapauksessa seisoivat liikkumattomina, pyörivät mediumistisen ihmisen aurassa siihen suuntaan, jota hakanen ikään kuin liehuvana lippuna

kuvaa, toisin sanoen vasempaan päin. Sitä vastoin korkean adeptin eli tietäjän aurassa tshakrat pyörivät oikeaan suuntaan.

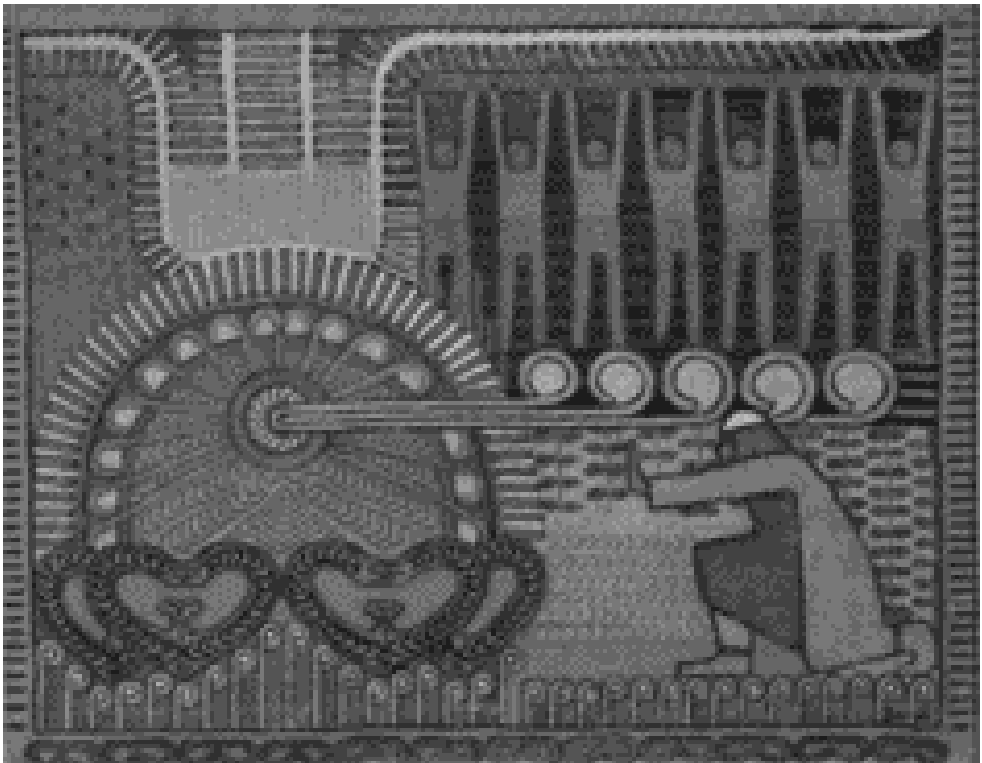
Siis hakaristin ja hakaristin välillä on ero. Tämä muoto 卐 on altis pahalle, koska se ei vielä ole itsensä eikä siis luonnonvoimien herra, vaikka se on näihin vedonnut.

Sampo ei tarkoita niin paljon aurinkoruumista kuin juuri näitä tshakroja. Se onkin äänellisesti vähän samanlainen sana. Sen kanssa mystisessä yhteydessä on myös sana

sacra, josta tulee sakramentti. Sakramentti on okkulttisesti semmoista toimintaa, joka vaikuttaa tshakroiin. Sampo on käsittääkseni juuri tshakran nimitys.

Kun Väinämöinen ja muut lähtivät Sampo-ryöstämään, lähtivät he hakemaan tietoa, joka kehitti heissä aurinkoruumista, Sampo-ruumista. Tämä kehitys ihmisen mystisissä hermokimpuissa, jotka oikealla tavalla eloon herätettyinä pyörivät oikeaan suuntaan, asettaa ihmisen jälleen yhteyteen puhtaan hengen maailman kanssa.

Ruusu-Risti 1928

Sammon taonta. Suomalaista ryijytaidetta.

Miten taide syntyy

Anneli Sallinen

Musiikin maailmassa

Aloitetaan musiikista ja Wolfgang Amadeus Mozartin (1756–1791) sävellystävän kuvuksella.

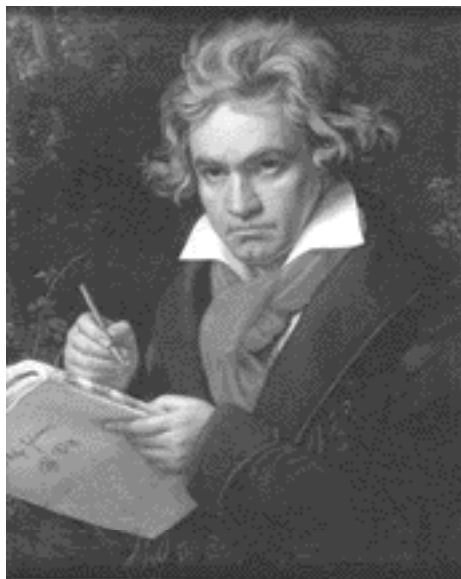
Robert Pitron kirjoittaa: ”Hänelle molemmat sävellystyön vaiheet, aatteiden syntyminen ja niiden kehittyminen, olivat luultavasti itsetiedotonta toimintaa. Hänen mielikuvituksensa loi keskeytymättä. Kun hän oli päässyt kolmanteen vaiheeseen, kirjoittamiseen, oli hänellä tapana muutamassa tuokiossa pukea ajatuksensa haluamaansa muotoon. Kirjoituspöydän ääressä työskennellessään hän näytti aina vain kirjoittavan puhtaaksi musiikkia, joka oli hänen ajatuksissaan jo valmiiksi kirjoitettu. Hänen kirjeistään tiedämme, että hän saattoi samanaikaisesti jopa miettiä jotain uutta sävellystä.”

Mozart on itse sanonut: ”Kun olen oikeassa mielentilassa, mieleni vilisee aiheita. Säilytän ne, joista pidän. Jäännepalloista saisi vielä kokoon monta hyvää sävellystä. Ryhtyessäni sävellystyöhön minun tarvitsee vain ammentaa aivojen ehtymättömästä varastosta.”

Kuinka Ludwig van Beethovenin (1770–1827) sävellykset syntyivät?

Ollessaan ankarassa työssä Beethoven keskittyi siihen niin perusteellisesti, että tavan takaa unohti itsensä kokonaan. Joskus hän saattoi juosta ulos hatutta ja takitta ja kävellä vainioilla tuntikausia aivojen vilkkaasti kehitellessä teemoja sävelrakennelmiksi. Tällaisilta retkiltä hän voi palata kotiin vasta iltamyöhällä viluisena, märkänä ja nälissään – huomaamatta, minkälaisessa kunnossa oli – ja viettää vielä tuntikausia pianon ääressä.

Beethoven kertoo itse: ”Aiheet pysyvät mielessäni kauan, usein hyvin kauan, ennen kuin kirjoitan ne muistiin. Näin tehdessäni on minulle muististani niin

L. v. Beethoven

suurta hyötyä, että vielä vuosia jälkeenpäin voin palauttaa mieleeni kerran tavoittamani teeman. Muuntelen joitakin kohtia, poistan toisia ja kokeilen uudelleen siksi kunnes olen tyytyväinen. Sitten alkaa tämän aineiston muokkaaminen sen koko laajuudessa, suppeudessa, korkeudessa ja syvyydessä. Kun tiedän, mitä haluan, ei alkuperäinen aiheeni koskaan jätä minua. Se kohoo, se kasvaa, kuulen ja näen kuvan täysine mittoineen aivan kuin kokonaisuutena sieluni silmien edessä, ja jäljelle jää vain muistiin kirjoittaminen, mikä käy nopeasti silloin, kun minulla on siihen mahdollisuus. Usein minulla on tekeillä monta eri sävellystä yhtä aikaa, mutta en koskaan sekoita niitä toisiinsa.”

J. W. N. Sullivan kirjoittaa Beethovenin cis-molli-jousikvartetosta, joka kuuluu hänen viimeisen sävellyskautensa teoksiin: ”Se on mystillisen näkemyksen täydellistä epäroimätöntä muuntamista musiikiksi. Siinä on seesteisyyttä, joka, kuten Wagner sanoo, ulottuu yli kauneuden rajojen. Emme ole mitään muuta musiikkia kuullessamme niin selvillä siitä oman tietoisuutemme ylittävistä tilasta, missä ongelmamme lakkaavat olemasta ja mitä ei korkeinkaan kaipuun-

W. A. Mozart

me, se, jonka kykenemme hahmottamaan, pysty selittämään. Tämä yli-inhimillisen tietoisuuden käsittäminen, yli-inhimillisen elämän hitaasti muotoutuessa hahmoksi silmiemme edessä, saattaa olla epämääräistä. Tuo tyyni, eristetty rauha voi näyttää alakuloisuudelta, joka on liian syvää kyynelin ilmaistavaksi. Beethovenille se oli oikeutus ja avain elämään. Tämän näkemyksen valossa hän tarkasteleekin elämää. Voimme olla varmat siitä, että tämä on Beethovenin henkisistä löydöistä viimeisin ja suurin. Se voidaan käsittää ainoastaan ajateltaessa hänen syvällisimpiä maailmasta eristäytymisen hetkiään.”

Erilaisia inspiraatioita

Suomalainen tietäjä ja kirjailija, Ruusu-Ristin perustaja Pekka Ervast, jonka viisauksista tämä artikkeli on osin muodostettu, kertoo:

”Kysytte minulta, mistä aiheeni tulevat. Siihen kysymykseen en voi antaa ehdottoman varmaa vastausta. Ne tulevat joko välittömästi tai välillisesti, voin tavoittaa ne kuin käsiini. Ulkona luonnon keskellä, metsissä kävelyllä, yön hiljaisuudessa, aikaisin aamulla, ne syntyvät sellaisissa sieluntiloissa, jotka runoilijan mielessä muuttuvat sanoiksi, minun mielessäni taas säveliksi, jotka soivat, pauhaavat ja myrskyävät, kunnes ne vihdoin ovat nuotteina edessäni”.

Sanotaan, että paras taide on jumaluudesta, Kristuksesta lähtöisin ja että se auttaa Kristuksen syntymistä vastaanottajassa. ”Luomistahto syntyy ja näkeminen tapahtuu korkeammilla olemassaolon tasoilla. Säveltäjä kuulee soittoa näkymättömästä maailmasta. Suuret taiteilijat ovat ottaneet vihkimyksiä, ovat Kristus-ihmisiä, joille kunnia ei merkitse mitään, koska elämä on rakkaudessa.”

Luovat ja taiteelliset kyvyt tarvitsevat harmonisen ympäristön, joka antaa niiden kehittyä. Kehon suhteen ihmissielu syntyy sukuun, joka pystyy antamaan sille parhaat edellytykset esim. musikaalisten kykyjen esille pääsemiseksi. Taiteilijaksi tullakseen täytyy ihmisellä olla myös keskittymisky-

Sanotaan, että paras taide on jumaluudesta, Kristuksesta lähtöisin ja että se auttaa Kristuksen syntymistä vastaanottajassa.

’Luomistahto syntyy ja näkeminen tapahtuu korkeammilla olemassaolon tasoilla. Säveltäjä kuulee soittoa näkymättömästä maailmasta. Suuret taiteilijat ovat ottaneet vihkimyksiä, ovat Kristus-ihmisiä, joille kunnia ei merkitse mitään, koska elämä on rakkaudessa.

ky – ja lisäksi kyky valita monien lahjojen joukosta yksi, jota kehittää. Nerolla on ollut jälleensyntymien välillä monta kertaa sellainen taivaselämä, että hän on ollut yhteydessä korkeitten olentojen kanssa. Teosofiassa puhutaan vihkimyksistä, joissa tajunta laajenee. Kolmannessa eli neron vihkimyksessä ihminen saavuttaa luovaa tietoa näkymättömästä maailmasta. Hän on niin paljon ponnistanut, että on päässyt henkisen elämän tietoon, niin että maailma itse kertoo hänelle sisältönsä. Hän saattaa kulkea niityllä tai katsella metsän puita, ja ne kertovat hänelle asioita. Näin oli esimerkiksi Jean Sibeliuksen ja Edvard Griegin kohdalla.

Taiteilija näkee enemmän kuin muut, koska hänessä on herännyt astraalinen selvänäkö, s.o. astraalinen aisti, jonka ensimmäinen ilmennys on taiteilijan, taidemaalarin mielikuvitus. Taiteilijalla on myös voimakkaampi halu kuin muilla kertoa havainnoistaan sekä taito esittää näkemyksensä vaikuttavammin kuin muut. Jotkut taitelijat näkevät ja kuulevat itsetietoisesti, toiset – mediumistiset – vasta haltiotilassa.

Taiteilijasielun tunnusmerkki on, että hän rakastaa itse elämää eikä tahdo sitä määritellä. Hän ihailee kaikkia eikä ymmärrä eroa hyvän ja pahan välillä. Hän näkee kauneutta luonnossa ja elämässä enemmän kuin tavalliset ihmiset, sillä hän on vapaa ennakkoluuloista. Taiteilijasielu tuntee olevansa veli kaikkien kanssa.

Inspiraatio tulee yhtäkkiä, silloin taiteilija ehkä sekunnin tuhannesosassa kuulee ja näkee jotain, josta hänen on sitten saatava uudelleen kiinni – ja se on hänen sielunsa

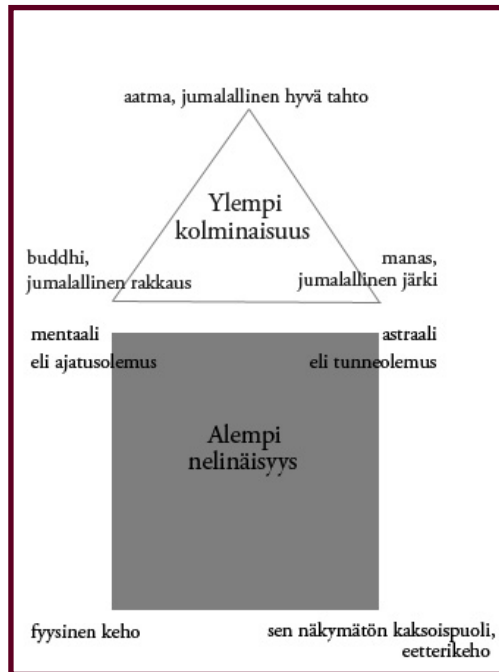
rukous.

Kirjailija ja mm. Koirien Kalevalan piirtäjä–tekijä Mauri Kunnas kertoo työskentelystään seuraavaa: ”Vaikka uusi kirjani on vasta tullut painosta, seuraavan kirjan suunnitteluun on jo palo, pikkuisia ituja kirja-
maasta nousee jo. Esikuvan Richard Scarryn kuvakirjasta löytyi ilme, joka johti kelpo ideaan laiskan viikingin kalaonnesta. Tarina syntyy pienistä ajatuksista. Viidessä minuutissa voi syntyä puolet kirjan ideoista. Sitten ei tapahdukaan kuukausiin mitään. Minulla on vilkas mielikuvitus, mutta sitä ei voi

pakottaa. Kun pääsen työputkeen, minua voi jo häiritäkin työpäivän aikana.”

Toisille tarkka työrytmi on kaikki kaikessa. Kunnas vannoo luovan laiskuuden nimiin. Hän tekee kirjoistaan usein luonnoksia, jotka muuttuvat yhä tarkemmiksi. ”Koen olevani tavattoman onnekas, kun saan tehdä tätä työtä ja menestyä. Työssä on paljon hyviä hetkiä; on aina yllätys, millainen kuvasta tulee. Pikkutarkkojen ku-

vien piirtäminen on raskasta puuhaa. Jos piirrän päivässä kolmen aukeaman luonnokset, olen ihan kuitti.” Värittäminen on leppoisampaa, samalla voi kuunnella äänikirjoja. Tietokoneelta monistetaan tapetin kuvioita, korjataan kuvia ja liitetään sivuille tekstiä. Terveystään Kunnas hoitaa kävelemällä aamuisin Laajalahden ympäri. Kolmesti viikossa hän käy kustantajalla kahvilla ja juttelemassa ihmisten kanssa. Muuten työ olisi turhan yksinäistä puurtamista.

Inspiraatio on voimana maskuliininen; muodon sille antaa feminiininen imaginaatio eli mielikuvitusvoima. Inspiraatiossa jokin voima, joko ihmisen korkeampi Itse tai jokin olento astraali- tai mentaalitasolta käyttää häntä välikappaleenaan haihduttaen hänen päivätajuntansa.

Mielikuvitus on luonnon järki itsetiedottomana ihmisen sielussa, hengen luova voima vallattomana ja vapaana, ilman tietoista ohjaajaa. Kuitenkin tosi runollisessa inspiraatiossa salainen ohjaaja hillitsee sitä. Platon sanookin: ”Runoilijat lausuvat suuria ja viisaita asioita, joita eivät itse ymmärrä.” Toisin sanoen runoilija tottelee tietämättään

sielunsa antaumuksessa hengen organisoivaa lakia luonnossa niin, että jokainen todellinen runoteos kuvaa, joskin heikosti, maailmoiden sisäistä järjestystä ja eloa.

Täten jokainen runoteos on pyhä ja tavaltaan myytti, jota voi sisäisestikin tulkita.

Runoilijan taiteellinen toiminta on kohtaisin samasta maailmasta, jossa ihmisen ”tiedoton” asuu. ”Tiedoton” eli alitajunta, joka toimii unissamme, on olemukseltaan dramatisoivaa mielikuvitusta, joka tottelee omia luonnonlakejaan.

Taiteilija tuntee, että kauneus ja ihanuus ovat salassa ja hänen pitäisi tuoda niitä esille. Kauniin tulee olla samalla hyvää ja totta. Kauneus on eetterimaailmassa olevaa buddhia, joka pitäisi luoda myös fyysiseen maailmaan. Luonto on suuri taiteilija, joka saa fyysiseen maailmaan heijastuksia mitä ihanimmista väreistä ja soinnuista. Taiteilija koettaa saada sisäisen luonnon maailmasta kauneutta tähän näkyvään maailmaan.

Aistimus- eli valoeetteri kehittää meitä elämäkokemuksissa hienostaen ja terävöit-

täen aistejamme ja saa meidät näkemään, kuulemaan ja tuntemaan yhä enemmän sitä mukaa, kuin haluamme ottaa vastaan luonnon ja elämän ihmeellisyyksiä, kaiken kauniin tajuamista. Kun elämässä on iloa ja surua, tällaiset tunteet aistimuseetterin avulla luovat taiteen.

Kaikessa taiteessa pitää erottaa hyvä ja huono, ylempi ja alempi. Jos taide olisi aina vain jumalaista, kuinka sitä voitaisiin käyttää herättämään hyvinkin alhaisia tunteita. Kaikki tietenkin on lähtenyt jumalaisesta elämästä, mutta taide on myös luonnollisen elämän ilmaus, jossa ilmenee sekä ylempää että alempaa.

Sukupuolilempi on ihmeellinen stimulantssi ihmisen sielunelämässä. Ihminen ei saa inspiraatiota näkymättömästä maailmasta ilman muuta, vaan ainoastaan siten, että hänen ruumiinsa joutuu erikoiseen vä-

reilyyn. Siihen voi joutua surun, kovan kohdalon tai sairaalloisuuden johdosta, mutta myös rakkauden avulla. Usko itseen ja kutsumukseen avaa näkymättömästä maailmasta taiteilijalle voimatulvan.

Esteetikon näkemys taiteen olemuksesta

Professori Eino Krohn puhuu ihmisestä ja taiteesta: ”Taide on inhimillisen hengen toimintaa, ihmishengelle kuuluvan symbolifunktion muuan toimintamuoto ja siten eräs kulttuurin perustekijä. Taidetta tapamme muodossa tai toisessa kaikilla kansoilla eri kulttuuriasteilla. Kun kysymme, miksi taide on merkinnyt ihmisille niin paljon, 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun luonnontieteellisesti suuntautuneet tutkijat yrittivät vastata tähän biologisesta näkökul-

Mielikuvitus on luonnon järki itsetiedottomana ihmisen sielussa, hengen luova voima vallattomana ja vapaana, ilman tietoista ohjaajaa. Kuitenkin tosi runollisessa inspiraatiossa salainen ohjaaja hillitsee sitä.

masta: taide kytkeytyy elämän säilymisen ja jatkumisen perusarvoihin. Pyrittiin salaperäisesti vaikuttamaan inhimilliseen elämään jäljittelemällä luonnon ja ihmisen toimintaa lauluin, tanssein ja kuvallisin esityksin, tai pyrittiin kiihottamaan eroottista viettiä tai soturien taisteluhallua. 1900-luvun tunneilmaisuteoriat taas osoittivat, että taide välittöminä tunnepurkauksina edisti patoutuneiden tai ylitsevuotavien tunteiden ja vaistojen laukaisua, joka tunteensiirron kautta herätti samankaltaisen purkautumisen ja vapautumisen sen vastaanottajassa. Taide toimi siten eräänlaisena terveydenhoidollisena varaventiilinä. Tähän käsitykseen liittyi myös psykoanalyttinen taiteen selitys.”

Itse ajattelen, että tämä teoria selittää myös, miksi useimmat oopperat ovat niin traagisia.

Edelleen Eino Krohnia: ”Tarkastellessamme oman aikamme [ennen v. 1960] taiteen kehitystä, sen uusia aluevaltauksia, huomaamme, miten paljon velkaa olemme taiteelle tajunnanpiirimme laajentajana. Ei mikään luova työ, sosiaalinen tai psykolo-

kaudesta toiseen ihmiseen tai toisiin.”

Ajan vallitsevat poliittiset, sosiaaliset ja muut ideologiset virtaukset – ei vähiten käsitykset ihmisen olemuksen laadusta ja ihmisen mahdollisuuksista – ovat rajapyykkiä ajankohtaisen taiteen valtakunnassa.

Taiteen kautta eettisesti väritettynä me koemme ilmiön itseriittoisena arvona pelkän olemassaolon tähden. Se on siinä edessämme säteilevänä itsetarkoituksena, johon emme tahtoisi mitään lisätä, emme siitä mitään poistaa.

Taide herättää meissä kyvyn nähdä. Sartren romaanissa ”Inho” sen päähenkilö Roquentin kirjoittaa päiväkirjassaan: ”Olin samanlainen kuin muutkin. Sanoin, kuten he: Meri on vihreä, tuo valkea piste tuolla on lokki, mutta minulta puuttui tunto niiden olemassaolosta.. Sitten kaikki yhtäkkiä selkeni kirkkaaksi kuin päivä. Olemassaoloa peittävä verho repesi. Olemassaolo ei enää ollut hauras abstraktinen käsite, vaan olioiden ydin. Oleminen täytti kastanjan juurien jokaisen solun.”

Vasta sykhdyttävän elävyyden läsnäolo

Kaikessa taiteessa pitää erottaa hyvä ja huono, ylempi ja alempi.

Jos taide olisi aina vain jumalaista, kuinka sitä voitaisiin käyttää herättämään hyvinkin alhaisia tunteita.

Kaikki tietenkin on lähtenyt jumalaisesta elämästä, mutta taide on myös luonnollisen elämän ilmaus, jossa ilmenee sekä ylempää että alempaa.

ginen valistustoiminta ole niin kuin taide näyttänyt meille, mitä elämä on, minkälaisia epäkohtia ja väärinkäytöksiä ja myös mitä väärinkäsityksiä on yhteiselämässämme, minkälaisia ristiriitoja ja vastakohtaisuuksia sisältyy sielulliseen rakenteeseemme. Taide on paljastanut huonot puolemmme, mutta se on myös kirkastanut ihmisessä vaikuttavaa jumalallista puolta, ehdotonta totuudellisuutta ja kykyä itseuhriin totuuden ja aatteen puolesta, tai vain yksinkertaisesta rak-

tekee kuvauksesta taidetta. Siihen sisältyy taiteen esteettinen funktio. On olemassa tarve itse ulkopuolisena hyväksyä maailma sellaisena kuin se on, yleisinhimillinen esteettinen tarve.

Tässä on kysymys hengen vapaudesta. Kuljeskellessaan ”taivaanrannan Mattina” ja pysähtyessään lumoutuneena elämän ihmeen eteen ihminen on vapaa, vapaa omasta itsestään nauttivana ja kärsivänä, kamppailevana olentona. Silloin hän suhtautuu maa-

ilmaan tavalla, joka on mahdollinen vain ihmiselle. Taide herättää tämän ihmisolemukseen kuuluvan tajuamiskyvyn.

Jatkan edelleen Krohnin sanoin:

”Taiteen syntyyn kuuluu esteettinen eli taiteellinen hahmotusprosessi. Kun esteettinen vaikutelma pyrkii löytämään vastaavan ilmaisunsa taiteellisessa muodossa, tämä muoto rakentuu myös hallitsevaksi esteettiseksi hahmoksi. Vanhan Platonin päiviltä saakka on sellainen käsitys ollut suosittu, että taide on jäljittelevää kuvausta, että se yksityiskohtaisesti ja uskollisesti esittelee ilmiöt sellaisina kuin ne ovat. Emotionalismi taideteoriana syntyi 1800-luvun lopulla taustanaan impressionistinen taidesuunta. Taiteen tarkemmaksi arvomittariksi tuli sen kyky koskettaa, siirtää mahdollisimman väkeviä ja raikkaita tunteita ja aistimuksia.

Taideteos kuuluu toiseen järjestelmään kuin näkyvä maailma. Se on symbolinen hahmo, jota ei saa verrata todellisuuteen, sillä se edustaa vain tiettyä suhdetta tähän todellisuuteen. Taiteilijat ovat voineet esteettisesti asennoitua lukuisiin ilmiöihin omassa ja toisten elämässä joko suoranaisten aistihavaintojen tai kuvittelukykynsä kautta, olematta silti tietoisia esteettisistä elämyksistään. Nämä ovat sitten painautuneet piilota-juntaan, josta ne ovat purkautuneet samoin itsetiedottomana luovana, taiteellisena hahmotusprosessina.

Asian tila on vastaavanlainen yleisön kohdalla sen vastaanottaessa taiteen symbolista sanomaa. Se taide, joka ymmärretään ja jota arvostetaan, viittaa tavallisesti näkyihin ja ilmestyksiin, jotka ovat jo kuuluneet vastaanottajan kokemuspiiriin, mutta jotka ovat olleet siinä tiedostamattomina.”

Wassily Kandinsky, venäläinen taidemaalari (1866–1944) on kirjoittanut teoksen Taiteen henkisestä sisällöstä.

Kandinsky korostaa, että taideteoksen tulee syntyä siitä syystä, että taiteilijalla on sisäinen välttämättömyys luoda se. Sielun sisäinen ääni kertoo tällöin tarvittavan muodon. Muoto on ilmaisuvoimainen silloin, kun se on vaimennettu, on ainoastaan vihje osoittaessaan ulkonaisen ilmaisun suunnan. Neliö, ympyrä, kolmio, vinoneliö, puoli-suunnikas ja lukemattomat muut muodot ovat abstraktin valtakunnan tasa-arvoisia kansalaisia. Väri vaikuttaa jokaiseen ihmiseen. Värien sävyt herättävät sielussa hienoja väreitä, joita ei sanoin voi kuvailla.

”Kaikki, mitä sisäinen välttämättömyys synnyttää, on oikeutetusti ja sen vuoksi kaunista. Tämän sisäisen välttämättömyyden kolme syytä ovat, että jokaisen taiteilijan on ilmaistava hänelle itselleen ominaista, lisäksi aikakaudelle ja kansalleen ominaista sekä vielä taiteelle yleensä ominaista, mikä taiteen peruselementtinä ei tunne tilaa eikä aikaa.

On lävistettävä kaksi ensimmäistä elementtiä henkisellä katseella nähdäkseen kolmannen elementin paljastettuna. Silloin nähdään, että ’karkeasti’ veistetty intiaanitemppelin pylväs on täydellisesti saman sielun elähdyttämä kuin moderneinkin elävä teos. Kolmannen elementin vallitsevuus teoksessa on merkki sen suuruudesta ja taiteilijan suuruudesta.

Taiteilija on kolminkertaisesti vastuullinen verrattuna ei-taiteilijaan, koska hän vastaa itselleen uskotusta leiviskästä, toiseksi ajatustensa, tunteidensa ja tekojensa muodostaman henkisen ilmapiirin laadusta sekä kolmanneksi luomuksistaan, joihin hänen elämänsä vaikuttaa ja jotka vuorostaan vaikuttavat henkiseen ilmapiiriin.”

Enkelit ja jumalat opettavat ihmistä tajuamaan kauneutta, näkemään viivojen ja värien sopusointua, kuulemaan sävelten ja sointujen harmoniaa. He inspiroivat ennen kaikkea taitelijoita, runoilijoita jne.

Taiteilija on kolminkertaisesti vastuullinen verrattuna ei-taiteilijaan, koska hän vastaa itselleen uskotusta leiviskästä, toiseksi ajatustensa, tunteidensa ja tekojensa muodostaman henkisen ilmapiirin laadusta sekä kolmanneksi luomuksistaan, joihin hänen elämänsä vaikuttaa ja jotka vuorostaan vaikuttavat henkiseen ilmapiiriin.

Alkemistien ja mystikkojen näkemyksiä

Ihmiselle on annettu jumalallisia voimia, jotka voivat saada aikaan sekä hyvää että pahaa. Nämä voimat ovat tulleet Logoksesta eli kolminaisesta oman aurinkokuntamme luojasta, ja ne vaikuttavat taivaallisten hierarkioiden kautta. Nämä ovat enkelijoukkoja, jotka aikanaan ovat olleet auttamassa, kun ihminen on muodostettu. Vanhoista idän kirjoituksista ja tietäjien suusta olemme saaneet oppia, että maapallolla on yhteensä seitsemän jälleensyntymää, joista nyt on vuorossa neljäs. Ensimmäistä kutsutaan Saturnus-kaudeksi.

Saksalainen tietäjä Rudolf Steiner sanoo, että ihminen tavallaan tiedostamattaan muistaa Saturnus-olemassaolon, kun hän luo rakennustaidetta. Arkkitehtonisen luomuksen karuudessa, puhtaudessa, vaite-liaisuudessa ja silti puhuttelevassa muodossa ilmenevät tuolloin enkeleiltä saadut fyysisen maailman lainalaisuudet. Samoin kuvanveistotaiteen luominen ja siitä nauttiminen liittyy aurinkokauden olemassaoloon ja eeteriruumiin lainalaisuuksiin.

Alkemiassa, keskiaikaisessa tieteessä, harjoiteltiin muuttamaan luovan voiman laatua, vertauskuvallisesti sanottuna muuttamaan hopea kullaksi ja kuu auringoksi. Maan keskipisteessä olevan kundalinii-voiman avulla luova energia oli vapautettava aistimaailman pauloista. Se oli suunnattava sisään- ja ylöspäin eikä ulos, kuten sukupuolivietissä. Alkemistien mukaan ei pidä hävittää alempia metalleja vaan vetää niistä esiin ydinaines,

jonka (jumalallinen luova voima) himoissa ja haluissa piilevän aineen avulla inhimillisyyks muutetaan jumaluudeksi.

Pekka Ervast oli suuri näyttämötaiteen ihailija. Hän sanoo: ”Näytelmäkirjailija pysyy esim. luomalla sankariolentoja, jotka karman syyn ja seurauksen verkkoon joutuneina voittavat sen, osoittamaan asian paremmin kuin vain älyllistä tietä saatu tieto. Kun kirjailija kirjoittaa näytelmää, hän luo itselleen joukon henkilöitä mielikuvituksensa. Näiden tulee esiintyä, ne käyvät yhä elävämmiksi siten, että hän näkee ja kuulee ne. Tämä perustuu samaan kuin unien näkeminenkin; persoonallisuuden jakautumiseen. Ihminen luo ja jonkin aikaa säilyttää aurassaan tällaisia olentoja.”

Taiteen syntyminen riippuu lopulta myös vastaanottajasta. Musiikin esittäjän tulisi pyrkiä kaikkein korkeimpiin sieluntiloihin ja kohottaa kuulijansa samanlaiseen mielialaan musiikkinsa avulla. Ervastin mukaan kuulijan tulisi pysyä passiivisena. Kun taiteilijan instrumentti täysin osaa ilmaista mielialoja ja kuulijan sielu vaikenee, esitetty teos, esittäjä ja kuulija ovat yhtä. Soitto- tai laulutäiteilijä on kuin meedio, jonka olemuksen puhtaudesta riippuu sanoman totuudenmukaisuus.

Kauniista esineestä nauttiminen ei vaadi sen ymmärtämistä. Kuvataiteen tulisi vaikuttaa tutulta, mikä johtuu esteettisen hahmotuksen yhteydessä mainitusta seikasta, että taideteoksessa esiintyvät näyt kuuluvat jo tiedostamattomina vastaanottajan kokemuspiiriin. Nykyään taiteesta haetaan myös uusia elämyksiä ja uusia tapoja kokea asioita. Avoin ja ennakkoluuloton suhtautuminen

taiteeseen on paras lähestymistapa. Kuvien tarkoitus toteutuu uudelleen aina jokaisessa havainnossa.

Jokin aika sitten syttynyt suomalainen oopperatahti vei poliisiystävänsä katsomaan oopperaesitystä, joka oli tälle aivan uutta. Siitä huolimatta vastaanottaja piti kokemastaan. Samoin voidaan väittää korkean taiteen luomusten kuten katolisen kirkkotaitteen, Raamatun kertomusten tai Edelfeltin ja Gallen-Kallelan töiden olevan niin yksinkertaisia ja samalla vaikuttavia, että suuret joukot ymmärtävät niitä.

Miksi tarvitsemme taidetta

Vielä herää kysymys, miksi taide on tärkeää. Taide on sielun sivistyttäjä. Kauneus, totuus ja rakkaus ovat välttämättömät astraaliruumiin kehityksessä. Musiikki vaikuttaa aina astraaliruumiiseen. Korkealaatuinen musiikki saa myös ajatusruumiin värähtelemään. On sellaista musiikkia, joka nousee jo mantran tasolle ja vaikuttaa kausaali- ja buddhiseen olemuspuoleen.

Jos taiteilija on taideteosta luodessaan aavistanut näkymättömän maailman asioita sekä tuntenut voimakkaasti, se kaikki on kiinnittynyt tuohon kankaaseen ja noihin väreihin. Se näkyy taideteoksen aurassa. Jos selvänäköisellä silmällä katselee taulua, se näyttääkin paljon kauniimmalta ja sisältörikkaammalta kuin fyysinen taulu. Mutta jo luomus sinään, jos katsoja on vähänkään vastaanottavainen taiteen vaikutukselle, vaikuttaa katsojan sieluun eli astraalis-mentaaliseen ruumiiseen tuon auransa kautta. Silloin teos tuntuu niin merkillisen henkevältä, syvältä ja elävältä. Ehkä taidetta kokiessa herää halu omaan ilmaisuun, mikä auttaa taiteellista kauneusaistia kehittymään. Tuo astraalinen aisti on tarpeen totuudenetsijälle, joka ilman sitä, tutkiessaan pelkästään teoreettisesti, helposti väsyä. Syventymällä taideteokseen ja pohtimalla syitä omiin re-

aktioihinsa ihminen syventyy omaan itseensä.

Professori Eino Krohn osoittaa vielä yhden seikan, joka tekee taiteen merkityksen ihmiselle suureksi:

”Taiteen kautta saavutettu pysähtyminen on aktiivista ja elämänmyönteistä. Taiteen herättämä tajuamistapa tekee eettisesti vastuunalaisen toiminnan mahdolliseksi tai ainakin helpottaa sitä. Se johtuu siitä, että ihminen esteettisessä tilassaan vapautuu itsekkyystään, omien pyyteistensä taikaympyrästä. Olioiden itseisarvon tunnustaminen, haltioitunut iloitseminen elämästä sen itsensä tähden sisältää pyyteettömän rakkauden sytyttävän alkukipinän. Se luo pohjan epäitsekäälle eettiselle toiminnalle, koska siitä syntyneet vaikuttimet eivät ole sidottuja henkilökohtaisiin intresseihin. Älyllisen ymmärtämisen kannalta tuo esteettinen tila on tärkeä, koska se on omiaan puhdistamaan ja kirkastamaan ihmisen tajunnan tilaa. Intohimojen ja taistelujen sokaisema mieli ei hevin jaksu keskittyä tutkijan ja totuudenetsijän yksinäiseen uurastukseen, eivätkä siinä syntyneet oivallukset ole lahjomattoman totuuden leimahduksia.”

”Taide on se kohta maailmassa, josta energia virtaa takaisin elämään” sanoo Joseph Beuys, 2000-luvun merkittävin käsite-taiteilija.

”Jokainen, joka kohtaa kauneutta eikä luo katsettaan siihen, köyhtyy pian” (erään afrikkalaisen heimon, jorubojen, ennustus-kirjallisuudesta). Tuokin lause voi tarkoittaa, että taide ja kauneus ovat hyödyllisiä, kun haluaa edetä henkisesti tiellä.

Lähteet:

Pekka Ervast: Taide

Rudolf Steiner: Taide mysteeri- ja ikuisuuden valossa

Kandinsky: Taiteen henkisestä sisällöstä

Eino Krohn: Kaksi lukittua lipasta

Sävelten mestareita -kirja

Kuvataideoppikirjoja

Lehtiartikkeleita

Hunnun takaa: Rikki

Sauli Siekkinen

Rikki on jaksollisen järjestelmän 16. alkuaine. Sen sulamispiste on melko alhainen, 115 astetta, ja sopivissa olosuhteissa se yhtyy happeen jopa räjähdysmäisesti. Tämän vuoksi rikkiä on käytetty räjähdysaineissa kuten ruudissa. Alkemiassa rikki on yksi perusalkuaineista, ja sillä on tärkeä rooli kullan valmistusprosessissa. Paracelsuksen mukaan taivas ja maa on luotu tyhjyydestä, mutta ne koostuvat kolmesta perustekijästä: elohopeasta, rikistä ja suolasta. Alkemiassa rikki on maskuliininen tekijä, joka järjestää ja hallitsee organisoimatonta ainetta. Elohopea taas on ”elämän vesi”, astraalivalo, joka sisältää asioiden ”sielun”, sisäisen olemuksen. Nämä kaksi, elohopea ja rikki, ja niiden edustamat ominaisuudet on kahlittu tai pikemminkin kiinnitetty suolaan, jolloin ne sammuttavat toistensa aktiiviset ominaisuudet.

Elohopean ominaisuus on liikkuvuus, ja rikki taas edustaa vastakkaista ominaisuutta, kiinteyttä ja pysyvyyttä. Rikki antaa ilmennykselle pysyvyyden sillä tasolla, jolle se kuuluu. Se koaguloi ja kiinteyttää liikkuvan elohopean, johon yhtyessään myös rikki omaksuu liikkuvan ominaisuuden. Tämä on alkemistisen avioliiton ihanne, missä kaksi vastakkaista tekijää löytää harmonian kumpikin luopumalla omasta ominaisuudestaan ja ottamalla jotain toiselta. Siksi alkemistinen rikki ei ole puhdasta rikkiä vaan kantaa sisällään myös elohopeaa. Samoin elohopea sisältää itsessään inaktiivisen rikin.

Elohopea ja rikki ovat läsnä kaikissa maailmankaikkeuden muodoissa. Paracelsuksen mukaan kaikki liikkuva maailmankaikkeudessa on elohopeaa. Avicennan mukaan elohopea on kylmää ja kosteaa, ja siitä Jumala on luonut kaikki metallit. Alkemististen kirjoitusten mukaan elohopeaa on runsaammin, tai pikemminkin sen ilmennys on selvempi. Se haihtuu kuitenkin pienestäkin lämmöstä ja on koko ajan liikkeessä, ellei se kiinnity omaan rikkiinsä. Jumala Merkuriuksella onkin kaikki liikkeen symbolit: siivet kantapäissä, kypärässä sekä sauvassaan caduceuksessa. Hermeksen (Merkuriuksen) ja Afroditeen liitosta syntyy hermafrodiitti eli rebis.

Rebis eli kaksoissuola koostuu elohopeasta ja rikistä yhdessä ruumiissa. Alkemisti hajottaa Suuressa Työssään (Magnum Opus) rebiksen kahteen alkutekijäänsä ja puhdistaa kummankin. Tämän jälkeen rikki palautetaan samaan elohopeaan, josta se alussa irrotettiin. Lisätään uutta rikkiä, joka antaa seokselle uuden värin ja muodon, jolloin se saa joko hopean tai kullan ominaisuudet, jos työ on suoritettu oikein. Erotuksena ensimmäiselle rikille, joka oli elohopeaan liittynyt oma rikki, tämä uusi rikki on kultaista rikkiä, joskin sitä löytyy myös muista metalleista. Basilus Valentinuksen sanoin: ”Voit huomata, että kultainen rikki löytyy niistä metalleista, jotka luetaan punaisiksi... Auringon sielua (astrum solis) ei saada pelkästään kullasta vaan se voidaan muodostaa keinotekoisesti kuparista ja teräksestä, kahdesta epäkypsästä metallista, joissa miehisen ja naisellisen lailla on punaiseksi värjäävä ominaisuus kuten kullassa.”

Alkemiassa punainen väri on yleensä liitetty rikkiin. Turba Philosophorum: ”Mikään ei ole kallisarvoisempaa kuin meren punainen hiekka. Se on kuun tiivistynyt kosteus, joka on yhdistynyt auringon säteisiin ja härmistynyt.”

Elävä Ruusu-Risti -taidenäyttelyn satoa

Pehmeästi kukaksi taipuvaa vihertävää kuparia, tekijänä Marita Soukka

Kuka tekee tällaista? – Päätin ottaa selvää. Ja suostuihan Marita kertomaan. Hän on mummon tyttö Vantaalta, kouluvuodet kuuluivat Espoon Lahnuksessa ja nyt kotipaikana on Helsinki. Opiskeli alun perin kirjapainoalaa ja teki jo pitkän uran faktorina. Sitten kaikki muuttui.

Ensimmäinen oire oli vuonna 1998 Pekka Halosen akatemian graafisen työn loppunäyttely, jossa hänen lampettinsa herättivät erään ravintoloitsijan tilaamaan koko ravintolan sisustussuunnittelun tältä uudelta suunnittelijalta.

Vuonna 2000 muuttui sitten kaikki perheen hajottua. Kuvaava on uni, jossa Marita ihmeekseen näkivät hitsaavansa suurta veistosta. Eipä aikaakaan, hän löysi itsensä romuliikkeestä etsimästä materiaalia. Tässä vaiheessa ilmeisesti ruusuristiläisyys pyrki takaoven kautta hänenkin elämäänsä. Meilähän on järjestössämme muitakin tietystä romuliikkeestä inspiraatiota hakeneita.

Innokas opiskelu on jatkunut tähän päivään saakka; uusia eri linjojen tutkintoja taidemetallityössä ja kuvanveistossa Järvenpäässä, opettajina mm. Tapio Kannisto ja Tapani Aartomaa.

Ja valmista syntyi: veistoksia, reliefejä ja portteja kuparista. Ne teistä, joilla ei ole ollut tilaisuutta tutustua Maritan tuotantoon, voivat etsiä internetistä sivut www.kuparитай.com; vaiva kannattaa.

Kuparityöt ovat olleet esillä useissa näyttelyissä vuosina 2001 – 2007 Hämeenkoskella ja Tampereella; töitä on nähty mm. Lyonin kansainvälisillä messuilla, jonne Marita kutsuttiin näytteilleasettajaksi. Yksi tulevista suunnitelmista on laatia viisi kuparista nais-

Marita Soukka:
Kukinto, kupari 2006

hahmoa eri tunnetilojen kuvaajina.

Laajempi perehtyneisyys eri materiaalien käyttömahdollisuuksiin on avartanut näkemystä. Voidaan yhdistellä visuaalista materiaalia, kuvaa, liikettä ja valoa ääneen, liikkuvia kuvia gallerian seinille. Tässä ajassa on selvästi meneillään eri taiteenalojen yhteistyötä aivan uusissa kokonaisuuksissa, monenlaisina kombinaatioina. Kuten muusikot suhtautuvat kaikkiin musiikin lajeihin ennakkoluulottomasti, nämä graafisen alan luovat taiteilijat löytävät kaikessa materiaalissa käyttömahdollisuuksia.

Marita taitaa tätä nykyä olla myös media-assistentti; tekee parhaillaan dokumenttia Suomessa lennetystä ilmakuvamateriaalista ja sen kerääjästä.

Tämä monipuolinen ystävämme järjestää veeda-taiteen ja kokeellisen kuvanveiston kursseja. Mitä tulevaisuus tuokaan, varmaan vielä jotain odottamatonta!

Tässä taas yksi esimerkki tavoista, joilla ideasta tehdään aineen maailmassa todellisuutta.

Haastatteli Marja Halmetoja

Marita Soukka: Kukkakori,, kupari ja patinointi 2003

Ruusu-Ristin Kesäkurssit 29.6 – 4.7.2007 Jyväskylän temppelissä, Aittokalliontie 3 Kurssikirja Pekka Ervast: Tähtikoulut

Tänä vuonna toivomme, että kaikki kesäkurseille tulijat ilmoittautuisivat ennakoon, varsin-kin jos osallistuvat ruokailuihin (myös perjantain maksuttomaan tervetuliaiskahvitukseen olisi hyvä ilmoittautua).

Ruokailujen hinnat on haluttu pitää edelleen edullisina eli ne ovat seuraavat:

- Kasvislounas jälkiruokineen 6 euroa/pvä/hlö ja kahvitus 2 euroa/pvä/hlö
- Jos osallistuu la-ke kaikkiin ruokailuihin ja kahvituksiin tulee siitä yhteensä 5 x 8 euroa = 40 euroa/hlö.

Erikoisruokavaliot kannattaa myös mainita, niin ne pystytään ottamaan huomioon mahdollisimman hyvin.

Maksut ruokailuista suoritetaan käteisellä paikan päällä kuten ennenkin mutta tieto siitä minä päivinä kukin osallistuu lounaille/kahvituksiin ja osallistuuko perjantain tervetuliaiskahvitukseen tulisi ilmoittaa Vera Bräysylle 15.6.07 mennessä. (Tietysti myöhemminkin voi ilmoittaa, jos tulo varmistuu vasta tuon päivämäärän jälkeen)

Mieluiten tiedot otetaan vastaan sähköpostitse: vera.brasy@pp.inet.fi mutta voi myös soittaa tai laittaa tekstiviestillä tiedot: 050-3581915.

*Kiitos jo etukäteen ja tervetuloa Jyväskylään kesäkurssilemaan!
Jyväskylän ryhmä/Ilmarisen veljet*

MAJOITUS

Työvoimaopisto tarjoaa majoitustilojaan kuten ennenkin. Majoitusvaraukset mielellään 8.6. mennessä Anna-Liisa Kuivalainen tyovoimaopisto@mol.fi puh. 01060 43930.

Kolme päivää temppelissä

Vuosikokous 2007

Markus Salokas

Pitkäperjantai

Ruusu-Ristin vuosijuhlaa vietettiin pääsiäisenä jo perinteeksi muodostuneella ohjelmalla Helsingin temppelissä. Aloitimme juhlan yhteislaululla Pyhäamun rauha, joka viritti nimensä mukaisesti rauhasan tunnelman temppeliin. Johtajan avajaispuhe muistutti mieliin pääsiäisen esoteerisen merkityksen, jonka jälkeen kuoro kohotti tunnelmaa pääsiäisen tapahtumista kertovalla laululla

Peittoon mustan mullan.
Peittoon mustan mullan siemen kätkeyty on.
lehti vihreä verhoon kätkössä pimennon.
Elää hän taas mi kauan kuollut on,
rakkaus keskellemme versona syntynyt on.

Haudan pimentoihin hänet peitettiin.
Viljan jyvän lailla maahan kätkeettiin.
Uskoen näin ett' herättää ei voi,
rakkaus keskellemme mi maahan haudattu on.

Päivä kolmas koitti, aamu pääsiäisen.
Hän se kuoleman voitti eloon heräten.
Kristus hän mi tänään tullut on,
rakkaus keskellemme versona syntynyt on.

Kuulimme maakuntien terveiset, joista ensin oli vuorossa Siilinjärvi. Tavanomaisen toiminnan lisäksi on järjestetty syysmatineaa, ja yhteistyötä on ollut Teosofisen Seuran ja kristosofien kanssa. Jyväskylässä on järjestetty kursseja ja pidetty perinteeksi muodostunutta lukupiiriä. Tampereen toiminta on jatkunut yhteistyössä vuoroviikoin Teosofisen Seuran kanssa.

Sihteeri luki vuosikertomuksen edelliseltä

vuodelta, jota vietettiin eetterikehon merkeissä. Informaatiotulvan jälkeen oli mukava rauhoittua kuuntelemalla kuoron esitystä Hymni jumaluudelle. Laulu vaikutti vetoomukselta tai rukoukselta Herralle, ja sen sanoihin oli kuulijana helppo samaistua.

Varapuheenjohtaja puhui tämänvuotiseen teemaan sopivasti astraalisuuden vaaroista ja varoitti terveissään tälle ajalle tyypillisestä spiritualistisesta materialismista, jota ilmenee usein New Age -tyyppisten liikkeiden mukana. Hän muistutti mieliimme, että tieto vapauttaa ihmisen astraalisesta puolesta. Kuoro jatkoi edellisen puheen tunnelmaan sopivalla hieman haikean kaihoisalla, mutta kuitenkin niin toiveikkaalla Atum-laululla.

Yleisökeskustelun alusti oivallisesti Oiva Solehmainen, seuraavassa vapaasti muokattu tiivistelmä:

Astraalitaso kattaa ihmisen tunnereaktiot ja liittyy ihmisen haluihin ja himoihin. Vasta toisen vihkimyksen jälkeen ihmisen sanotaan olevan vapaa astraalisuudestaan ja osaavan käyttää ajatuksia ja tunteita palvelemaan henkistä päämäärää. Totuudenetsijän elämässä olennaista on pyrkiä ensin vapautumaan alas aineeseen suuntautuvasta energiasta, joka ilmenee itsekkäinä pyyteinä, haluina ja himoina. Ainoastaan jättämällä halun tyydyttämättä ja kokemalla siitä aiheutuneen tuskan voi vapautua halusta. Se on kuitenkin erittäin vaikeaa, mutta mahdollista kestäväällä ja vakaalla pyrkimyksellä. Voittoa ei voi saavuttaa pakolla, taistelemalla pyyteitään vastaan, mikä voi johtaa vain niiden voimistumiseen entisestään. Oikea keino on suunnata omat ajatukset ja energia uudestaan kohti korkeampia, epäitsekkäimpiä sielun ominaisuuksia. Etenkin alkuvai-

heessa hyviä keinoja ovat henkisten kirjojen lukeminen ja tutkiskelu, epäitsekäs palvelu ja eettisten elämänohjeiden mietiskely. Aiheeseen opastavat Vuorisaarnan toinen ja viides elämänohje, jotka kehottavat olemaan ajatuksissa puhdas ja rakastamaan kaikkia epäitsekkäästi.

Pelkotilat, jotka voivat muodostaa totuudenetsijän ns. alemman kynnyksenvartijan, voi voittaa totuudellisella ajattelulla, joka on epäitsekästä ja itsetietoista. Ajatusten ja puheen hillitseminen on opittava ja myös se, ettemme ole yhtä kuin kehomme, tunteemme ja ajatuksemme. Tähän liittyy Vuorisaarnan kolmas ohje, joka kehottaa olemaan vannomatta ja totuudenmukainen.

Viha johtuu siitä, ettemme tiedä olevamme hengessä kaikki yhtä. Luulemme olevamme toisista erillisiä olentoja ja samaistumme

omiin lukuisiin ajatuksiimme ja tunteisiimme. Se vain vahvistaa persoonallisuuden suurta harhaa. Olisi tärkeää ymmärtää, että emme ole tunteemme ja ajatuksemme, sekä antautua nykyhetkelle, hyväksyä elämä sellaisena kun se on. Tähän liittyvät Vuorisaarnan ensimmäinen ja neljäs ohje: suuttumattomuus ja pahan vastustamattomuus.

Meillä on todellisuudessa ainoastaan astraalinen itsetietoisuus. Aidon itsetietoisuuden lisäämiseksi tarvitaan säännöllistä mietiskelyä, joka tarkoittaa jatkuvaa tietoista ajatusten valvontaa. Jatkuvan tietoisien läsnäolon tarkoituksena on muuntaa astraalitason tietoisuus ja sen energiat tietoisuudeksi eli puhtaaksi järjeksi – alkemian termein epäjalot metallit kullaksi. Oikea tietoisena oleminen on perusta oikealle elämiselle ja oikealle ajattelulle. Muuta todellista tehtävää meillä ei täällä ole kuin löytää oma todellinen henkinen itsemme. Tietoista ja rakastavaa läsnäoloa voi harjoitella jokapäiväisessä elämässä. Päivittäin tulee vastaan tilanteita, joissa voi testata oman itsetietoisuuden eli henkisen kehityksen tasoa.

Alustus kirjoitti mielenkiintoisen keskustelun, josta seuraavassa joitakin ajatuksia vapaasti muotoiltuna ja tulkittuna:

Tunteemme, etenkin kärsimykset ja huolet, ovat meidän opettajiamme, joista voisi olla kiitollinen ja koettaa oppia. Hyvinä esikuvana on Jeesus Kristus, joka ei menettänyt itsetietoisuuttaan kärsimystensä keskellä.

Vedämme puoleemme sitä mitä pelkäämme, ja pelot vähenevät sitä mukaa, kun valoa tulee elämään. Tietämättömyyden ja pahan pelko ovat yleisiä, ja vain jos ymmärtää pahan, voi pelko poistua. Pelot ovat tarpeellisia varsinkin itsesuojelun kannalta ja edellytyksenä, jotta meissä voisi syntyä rakkaus, myötätunto toisia kohtaan. Pelko ettei minua rakasteta tai halu olla muita parempi ovat lääkäri Luule Viilman mukaan kaikkien kärsimysten takana.

Jos ihminen haluaa kokea suurta onnea

ja autuutta, niin on oltava valmis ottamaan vastaan myös niiden vastakohta. Tämän voi ymmärtää ajatuksena Jumalten keinusta. Keinuu käy korkealla keinuessaan, mutta sukeltaa sitten myös syvälle.

Raamatun sanoin meidän taistelumme ei ole lihaa ja verta vastaan, vaan henkivaltoja vastaan. Henkivalloilla tarkoitetaan tässä nimenomaan astraalimaailmaa ja omia ajatuksia ja tunteita, joiden tulee olla puhtaita. Mietiskely on ainoa keino oman astraalisuuden voittamiseksi; sen aikana voi kuivaharjoitella jonkin tietyn tilanteen voittamista ja päästä tunteen syntyysanoihin. Astraalisuus vetää alaspäin, ja sen vuoksi matka on raskasta ylämäkeä. Vesi symboloi astraalimaailmaa, ja siihen me useimmiten hukumme. Kalevalankin mukaan veden on oltava puhdasta, jotta siinä voidaan karkaista miekka; veden ollessa likaista siitä tulee väkivallan väline. Puhdistaminen ei tarkoita tunteiden menettämistä, vaan voimistumista, jolloin ihmiselle tulee valtava myötälämisen kyky. Astraalikehon tulee siis olla voimakas, joko kuuma tai kylmä, mutta ei haalea.

Isä meidän rukouksen jae ”päästä meidät pahasta” tarkoittaa ruusuristiläisen ymmärryksen valossa ”päästä meidät uskosta pahaan”, koska paha on ainoastaan harhaa ja tietämättömyyttä, jonka kupla on puhkaistava. Työ on tehtävä itse, koska Jumala ilmenee ainoastaan meidän ihmisten kautta. Voisimme lopettaa puheen ristiinnaulitusta Kristuksesta, ottaa hänet jo alas ristiltä ja alkaa enemmän korostaa sitä tapahtumaa, miten Kristus (meissä) nousi kuolleista ja voitti.

Mitä vähemmän ihmisellä on henkilökohtaisia ongelmia, sitä enemmän hänelle tulee hoidettavaksi yleisempiä, toisia koskevia ongelmia. Työ ei lopu siihen, että omat kotiläksyt on tehty, vaan alkaa laajemmassa mittakaavassa. Kasvu tapahtuu kultaista keskietä kulkemalla, ettei käy niin, että hyväksi pyrkiessä ihmisestä tulee ”raivoraitis”.

Itsevanhurskaus ei ole mukana Pohjolan (tai kuninkaan pojan) häissä.

Illan ohjelmassa oli uusien jäsenten installatio, jossa vastaanotettiin juhlallisesti kahdeksan uutta veljeä.

Pääsiäissunnuntai 9.4.

Pääsiäismatinean ohjelma oli jälleen keran taiteellisesti korkeatasoinen. Kuulimme Wolfgang Amadeus Mozartin kahdelle tarkemmin tuntemattomalle bassosoittimelle säveltämästä kolmiosaisesta sonaatista B-duuri KV 292 ensin ensimmäisen, nopean Allegro-osan. Sonaattia tulkitsivat ansiokkaasti Peter Grans kontrabassolla ja Eero Toikka fagotilla. Esiintyjät vaikuttivat erittäin keskittyneiltä ja olivat soitossaan täsmällisiä. Soitto oli keinuvan soljuvaa ja hyväntuulista. Kappaleen loppuosa sai hieman melankolisempia sävyjä ollen kuitenkin jollakin tapaa hyvin toiveikasta.

Seuraavana esiintyivät bassobaritoni Rolf Broman ja pianisti Ilmari Räikkönen, jotka esittivät Toivo Kuulan säveltämän ja V. A. Koskenniemen sanoittaman kappaleen Kesäyö kirkkomaalla. Esitys oli kaihoisa, surumielinen ja samalla jotenkin mietiskelevä. Broman sai kuulijassa aikaan monenlaisia tunteita erittäin vahvalla äänellään, jota Räikkösen piano tuki saumattomasti. Toinen teos oli Ruggiero Leoncavallon *Mattinata*, joka vaikutti minusta suorastaan julistavalta ja jostakin tärkeästä asiasta kertovalta. Harmillista etten ymmärtänyt italian kieltä. Esitys oli kuitenkin voimallinen ja mieleenpainuva kokemus.

Jarmo Anttilan juhlapuheen jälkeen oli vuorossa Bromanin ja Räikkösen toinen esitys, joka alkoi Pjotr Tšaikovskin säveltämällä ja J. W. von Goethen sanoittamalla kappaleella *Ken kaihon tuntee*. Tunsin kuunnelllessani haikeutta, kaipausta, myös surua ja muita voimakkaita tunteita. Päällimmäisenä varmasti kuitenkin kaipaus, joten esitys oli

hyvin nimensä veroinen loppuun asti, joka oli rauhallisempi, mutta edelleen haikean seesteinen. Oskar Merikannon säveltämä ja J. H. Erkon sanoittama Merellä kertoi meille kuulijoille merellisen tarinan, jossa laivat kulkivat rauhassa, pianon kuulostaessa laineiden liplatukselta. Rauha ei ollut kuitenkaan rikkomaton, vaan yhtäkkiä puhkesi myrsky, ja sen saattoi todella aistia Bromanin vahvasta äänestä, kun istui salissa silmät suljettuina.

Matinea päättyi Gransin ja Toikan esittämään Mozartin sonaatin toiseen, hitaaseen Andante-osaan. Koin esityksen mielenkiintoisena kuljeskeluna, ikään kuin pienenä seikkailuna, joka eteni määrätietoisesti ja iloisesti. Matkalla tuli vastaan surua ja vaikeita aikoja iloisemman alun jälkeen. Onneksi lopussa kaikki tuntui olevan taas hyvin ja onnellista. Tähän tunnelmaan oli mukava päättää pääsiäismatinea.

Päättäjäiset

Vuosijuhlan päättäjäiset alkoivat korvia hivelevästi pianomusiikilla, kun kuulimme Jean Sibeliuksen Impromptun. Kirjallisuusseuran vuosikatsauksesta saimme kuulla tärkeän uutisen tälle ajalle: Pekka Ervastian kirjat ja esitelmät löytyvät nykyisin vapaasti ladattavassa ja luettavassa muodossa Ruusu-Ristin internetsivuilta.

Kesäkurssi järjestetään 29.6. – 4.7. Jyväskylässä, ja kurssikirjaksi on valittu viisi lukua sisältävä Pekka Ervastian Tähtikoulut (uudempi painos). Avajaiset ovat perjantaina 29. kesäkuuta kello 19, ja kaikki veljet ovat tervetulleita.

Terveisten jälkeen oli vuorossa vuosijuhlan moton valinta. Voittanut mottoehdotus kuvasti hyvin tapahtunutta: ”Kolme päivää temppelissä”. Suuret kiitokset kaikille veljille, jotka olivat mukana tekemässä vuosijuhlalta mahdollisen omalla työpanoksellaan temppelissä, keittiössä ja muissa tehtävissä. Johtaja luki alla olevan Fransiskus Assisilaisen rukouksen ja päätimme juhlan yhteislauluun Taivainen kauneus.

Hyveistä, jotka karkottavat paheet
Missä on rakkautta ja viisautta,
siellä ei ole pelkoa eikä tietämättömyyttä.
Missä on kärsivällisyyttä ja nöyryyttä,
siellä ei ole vihaa eikä levottomuutta.
Missä on köyhyyttä ja iloa,
siellä ei ole himoa eikä ahneutta.
Missä on lepoa ja mietiskelyä,
siellä ei ole huolta eikä harhailua.
Missä on Herran pelkoa, joka vartioi kartanoa,
siellä vihollinen ei voi löytää sisäänpääsyä.
Missä on laupeutta ja ymmärtäväisyyttä,
siellä ei ole liiallisuutta eikä kovuutta.

Esitelmä

pääsiäismatineassa

8.4.2007

Jarmo Anttila

Pääsiäisen tapahtumia pohdiskellessa ja mietiskellessä päällimmäiseksi nousee helposti Jeesus Kristuksen ristiinnaulittu hahmo. Hänen kuolemansa ja ylösnousemuksensa kolmantena päivänä on kirkkojen kristinuskon kulmakivi. Kun siihen uskomme, olemme pelastetut.

Itse olen pohtinut, kuinka tänä päivänä ottaisimme Jeesuksen kaltaisen uskonnollisen uudistajan vastaan. Aikansa uskonoppineita hän arvosteli kovin sanoin nimittäen heitä kalkituiksi haudoiksi täynnä kuolleiden luita – sanoi vielä, ettei riitä, etteivät he itse päässeet taivasten valtakuntaan, vaan he yrittivät estää muiltakin sinne pääsyn. Kaikille ihmisille Jeesus suorin sanoin osoitti heidän syntisyytensä, epätäydellisyytensä, puutteensa eli pimeytensä. Ja pimeys alkoi vihata valkeutta. Emmekö mekin usein loukkaannu helposti, jos joku osoittaa meidän puutteellisuutemme? Loukkaantuneina ajattelempa: Mitä tuokin luulee olevansa tullessaan minulle huomauttelemaan! Jeesushan kyseenalaisti kaikkien ihmisten elämän sisällön. Pimeys alkoi vihata valkeutta – ja näin kävisi luultavasti tänäkin päivänä. Tämän päivän ristiinnaulitseminen olisi luultavasti vain julkinen häpäisy, maineen riistäminen.

Täällä kristikunnassa puhutaan paljon uskosta. Tuo usko on ainakin minulle kuvastunut joidenkin opinkappaleiden, dogmien, kuten uskontunnustuksen totena pitämisenä. Siitä voi sanoa kuten kirkkoisä Tertullianus aikanaan: ”Uskon, koska se on järjetöntä”. Lutherkin kehotti heittämään järjen penkin alle uskon asioita pohdittaessa. Mi-

nulle taas järki on jumalainen ominaisuus, työkalu, joka on arvokas ja oleellinen osa minua. Juuri se on keskeinen tekijä, jotta ymmärtäisin uskontojen sisältöä ja opetuksia.

Johanneksen evankeliumissa on kohta, joka on varmasti pohdituttanut monia. Siinä Jeesus puhdistaa ruoskalla temppelin kaupustelijoista, uhrieläimistä ja rahanvaih-tajista. Papit kyselevät: Millä oikeudella teet näin? Ja Jeesus vastaa: ”Hajottakaa tämä temppeli, niin rakennan sen uudelleen kolmessa päivässä.” Ihmiset naureskelivat hänelle, sillä temppeliä oli rakennettu jo 46 vuotta. Mutta evankeliumi lisää, että Jeesus puhuikin ruumiinsa temppelistä (Joh. 2:13–25). Jeesushan kielsi seuraajiaan edes suuttumasta, joten teko tuntuu oudolta lempeyden ja rakkauden julistajan tekemänä. Voimme tietysti järkeillä, että koko tarina on vain vertauskuvaa oman ruumiimme temppelin puhdistamisesta kaikesta saastasta. Uhrieläimet ovat lihansyönti ja rahanvaihto mammona, materialismi. Ne on ajettava ulos, että ruumiimme ja mielemme voisi olla temppeli. Tämä kaikki on tehtävä ankaralla kädellä, ruoskan avulla. Että rahoistakin pitää luopua, se jo ruoskaa vaatiikin, sillä se käy kipeästi. Ei niistä vähällä luovu.

Paavali puhui myös siitä, kuinka ihmi-

nen on tarkoitettu todellisuudessa Pyhän Hengen temppeliksi. Jokainen voi kysyä itseltään: Olenko minä temppeli, jossa Pyhä Henki vaikuttaa ja toimii? Ovatko ajatukseni, tunteeni, puheeni ja tekoni Pyhän Hengen mukaisia? Olenko edes herra talossa, vai vain orja, joka noudattaa jonkun oikullisen isännän haluja ja himoja? Mutta se, mikä ei vielä jotain ole, voi siksi tulla. Jerusalemin temppeliä oli rakennettu 46 vuotta, ja vielä se oli vääriä asioita täynnä. Jo sana temppeli ilmaisee, että kysymyksessä ei ole mikä tahansa rakennus. Temppeli on rakennus, jossa palvellaan Jumalaa, se on Hänen kuniakseen rakennettu. Temppelit ovat aina olleet arkkitehtuurin, taiteen ja käsityötaidon mestariteoksia. Mahtavat katedraalit ympäri Euroopan saavat meidät tuntemaan pienuutemme ja kykyjemme vajavaisuuden. Olisiko meidänkin rakennettava itsestämme jotain sellaista?

Pekka Ervast sanoo, että tuota temppeliä varten on vain yksi suunnitelma, yhdet piirustukset. Silti jokaisesta temppelistä tulee erilainen.

Miten temppeliä aletaan rakentaa? Täytyy perehtyä rakennuksen piirustuksiin ja alkaa hankkia työmaalle tarvikkeita. Luja perusta on tietysti kallio, emmehän hiekalle rakenna. Temppelin pitää kestää, joten on parasta tehdä se kivistä. Mitä ovat kivet? Kivet ovat ajatuksia, jotka ovat saaneet pysyvän, kestävän muodon. Oikeat ajatukset ja aatteet loistavat jalokivinä ja omaavat geometrisen muodon hengen maailmassa. Joskus muotoa täytyy työstää, ja sitä varten on taltta ja vasara. Kivet muurataan laastilla. Rakkaus on laasti, joka sitoo yhteen. Siksi Jeesus kehotti seuraajiaan rakastamaan toisiaan. Ilman veljeyttä, myötätuntoa, anteeksiantoa ja lempeyttä ei temppelin rakennustyömaalla kiviä saada liittymään lujaksi kokonaisuudeksi. Kulmakivi on tärkeä. Se on tässä nyt rakennettavassa uuden liiton temppelissä pahan vastustamattomuus. Se kivi täytyy löytää,

muuten ei pääse rakennustyössä eteenpäin.

Kivien etsintä on ajatuselämän puhdistamista. Kaikki huonot kivet on hylättävä, opittava erottamaan tosi epätodesta, kuten joogan ensiaskel viveeka sanoo. Sitten on välinpitämättömyys epätodesta eli vairaagja. Varsinainen rakennustyö on tunne-elämän puhdistusta. Vähitellen syntyy tasapaino sisäisessä ihmisessä: ajatus ja tunne eivät ole enää ristiriidassa. Tässä työssä pätee ohje: ruukoile (= mietiskele) ja tee työtä. Vasta silloin, kun ihmisessä on tuo ristiriita väistynyt, voi hänessä herätä todellinen tahto. Tahdon herääminen on Pekka Ervastin mukaan uskon heräämistä. Ja uskon sisältö on rakkaus.

Jossain vaiheessa temppelin rakentajalla herää siis usko. Se on välttämätöntä jo aika varhain. Se on sisäistä luottamusta ja tietoa temppelin rakentamisen mielekkyydestä. Eihän ihminen sitä muuten tekisi.

Millainen paikka on temppeli? Se on kaikille avoin, niin hyvälle kuin pahoille. Joskus temppelit ovat olleet turvapaikkoja; ihmiset ovat kunnioittaneet niitä koskemattomina. Niin tulee meidänkin temppelimme olla avoin kaikille, siellä ei tuomita. Jokainen voi sinne tulla, saada lohdutuksen ja voimaa jatkaa matkaa. Temppeli on totuuden puhumisen paikka. Kuten ylipappi Sarastro laulaa Taikahuilussa: ”Tässä pyhässä temppelissä ei valhetta sallita”. Puheemme pitää olla vain totta, rakentavaa, sellaista mikä lohduttaa, ravitsee ja opastaa. Mitään turhanpäiväistä ei siihen kuulu. Temppeli oli myös ennen parantumisen paikka. Sairaat menivät muihin nukkumaan temppeliin ja paranivat. Temppeleiden puhtaat, korkeat värähtelyt paransivat.

Meissä jokaisessa on mahdollisuus rakentaa temppeliksi. Kaikki olemme syntyisin Jumalasta, isä-äiti-jumaluudesta. Olemme hänen lapsiaan ja kaikissa meissä on Kristus, kirkkauden toivo aineen ristillä. Mutta Kristus voi ylösnousta, Kristus voi syntyä meissä. Pääsiäisen mysteeri on, että siemen kätke-

tään maahan ja se kuolee, mutta siitä syntyy uusi elämä. Elämä, joka on paljon runsaampi kuin vain tuo yksi siemen. Temppeliäkään ei voi rakentaa yhdestä kivistä. Siksi on tärkeää tutkia kaikkia uskontoja, filosofioita, mytologioita yms. jotta löytäisimme ne parhaat kivet, joita viisaat ennen meitä ovat löytäneet.

Voimme tulkita piirustusta väärin ja löytää vääriä kiviä – kauniita kiviä, jotka eivät kuitenkaan sovi mihinkään tai ovat niin hauraita, etteivät kestä. Työ tekijäänsä neuvoo.

On selvää, ettei tällainen temppelin rakentaminen välttämättä onnistu yhdessä elämässä. Suuria katedraaleja on rakennettu satoja vuosia. Jos yksin rakentaa, siinä

aikaa kuluu ja työ edistyy hitaasti. Ellei ole koskaan rakentanut, voi työ olla hankalaa. Siksi on tärkeää tutustua toisiin temppelinrakentajiin ja heidän työtapoihinsa. He voivat huomata, että nyt työsi on menossa ihan pieleen, ja varoittaa ajoissa. Henkinen rakennustyö ei suinkaan ole vaaratonta puuhaa – kuten ei rakennustyö yleensääkään tässä aineen maailmassa. Työtaturmat vaativat ja virheet on korjattava purkamalla ja aloittamalla alusta. Ehkä lopulta on niin, että meidän koko vuosituhantinen työemme eri jälleensyntymisissä puretaan ja Kristus meissä rakentaa lopullisen temppelin kolmessa päivässä.

Hyvää ylösnousemuspäivää teille kaikille!

Sinä voit tänään luoda mahdollisuuksia huomista varten. Pitkällä taipaleella tuottavat kunakin hetkenä kylvetyt syyt vaikutustensa sadon, sillä ankara oikeus hallitsee maailmaa.

Viisauden siemenet eivät voi itää ja kasvaa ilmattomassa paikassa. Elääkseen ja niittääkseen kokemusta tarvitsee mieli leveyttä ja syvyyttä ja kiinnekohtia vetämään sitä Timanttisielua kohti.

Ainoan Mestarin valo, Hengen häviämätön kultaloisto lähettää kirkkaat säteensä opetuslapsen alusta alkaen. Sen säteet läpäisevät aineen mustat pilvet.

Hiljaisuuden Ääni

Kristus meissä – Kristus meidän puolestamme

Mauri Lehtovirta

Pekka Ervast selitti aikanaan monessa kirjoituksessaan otsikossa olevien kahden käsitteen eroa, joka ruusuristiläisille jo alkaakin olla aika selvä. Ervast painottaa sitä, että totuudenetsijän tulee ensin etsiä ja valmistella omaa Kristus meissä -kokemustaan (Kristus in nobis) puhdistamalla tietoisuuttaan. Sen jälkeen hän voisi hengessään ymmärtää myös mitä Kristus meidän puolestamme (Kristus pro nobis) todella tarkoittaa.

Kirkko on vuosisatoja rakentanut vallankäyttönsä lunastusopin varaan tulkiten Kristus meidän puolestamme -ajatusta niin, että Jeesus Kristus on kuollut meidän syntiemme tähden. Kuolemallaan hän on meidät lunastanut. Lunastus on kirkollisessa kielenkäytössä tarkoittanut ja tarkoittaa edelleen sitä, että jos ihminen uskoo tähän uskonkappaleeseen, hänen syntinsä ovat anteeksi annetut ja hän pääsee kuoleman jälkeen taivaaseen, iankaikkiseen elämään. Jos hän ei näin halua tai osaa uskoa, on hänen paikkansa kuoleman jälkeen iankaikkisessa kadotuksessa ja helvetin tuleksa.

Tämän dogmin totena pitäminen tai pitämättömyys on siis ratkaiseva jokaisen ihmisen koko tulevaisuuden kannalta. Kirkko on rakentanut Ervastin mukaan keskiajalla edellä kuvatun kaltaisen uskonvaraisen pelastusmekaniikan, jossa ihmispolo saa pelata hasardia iankaikkisella elämällään. Jumala on tässä keskiaikaisten munkkien alun perin kehittelemässä ajatuskuvassa todellinen hirmuhallitsija. Todellisuudessa näin ei tietenkään voi olla. Ei vapauttajamme Jeesus meille tällaista Isää tullut opettamaan. Onneksi kirkonkin piirissä alkavat uudet ajatukset vähitellen vallata alaa. Pastori Antti Kylliäisen rohkeus kantaa omalta osaltaan varmasti ennen pitkää hedelmää, kun hän rauhallisesti toteaa kirjassaan, että kaikki pääsevät taivaaseen.

Meidän jumalakuvamme on aika uudistua. Se tekee sitä koko ajan. Ehkä jo sitten kun 2000 vuotta on kuluaan Jeesuksen kuolemasta, meidänkin kristillinen kirkkomme – Kristuksen kirkko – alkaa suhtautua vähän kriittisemmin siihen jumalakuvaan, jonka vanha juutalainen paimentolaisuskonto kehitti kohta kolme tuhatta vuotta vanhoihin tarpeisiin. Jeesus itse lanseerasi meille jo ihan toisenlaisen Jumalan, mutta anteeksi antava ja rakastava Isä ei ole sopinut koskaan kirkon valtapolitiikkaan, vaikka yksityisiä Kristuksen seuraajia onkin suvaittu.

Mietiskellessäni tätä ajatusta Kristus meidän puolestamme tuli mieleeni vanhempi, nyt jo ehkä unohtumassa oleva ilmaus samasta asiasta. Se on vielä mukana ehtoollisen asetussanoissa, joissa sanotaan: ”Tämä on minun ruumiini, teidän edestänne annettu”. Me emme normaalisti tee mitään eroa näiden kahden sanonnan välillä: edestänne ja puolestanne. Jos nyt ajatteleme käännöstä teidän edestänne, sisältyy siihen se vivahde, että joku tekee meille ”eteen” jonkin asian. Tätä termiä käytetään esimerkiksi teatterissa. Harjoituksissa ohjaaja voi sanoa: ”Minä teen nyt tämän teille eteen, malliksi.” Hän tarkoittaa silloin: ”Näin minä haluan teidän sen tekevän”. Kun kirkon hellimässä lunastusajatuksessa Kristus meidän puolestamme meidän ei oikeastaan tarvitse tehdä mitään, korostaa sama ajatus – Kristus meidän edestämme – Jeesus Kristuksen roolia esikuvanamme ja opettajanamme, jolloin nousee aivan toiseen arvoon se, mitä Jeesus Kristuksena meille opetti ja myös ne ihmisyysharjoitukset ja läksyt, joita hän meille antoi.

Ajatuksella Kristus meidän puolestamme voi eräältä kannalta olla se sisältö ja tulkinta, että

Jeesus Kristus on tehnyt jotain sellaista, mitä meidän ei sitten tarvitsisikaan tehdä. Asia on näinkin. Jeesus rakensi ihmiskunnan kanssa niin sanotun Uuden liiton. Sen jälkeen Kristus-tietoisuutta, tätä Kristusta meissä ei ole enää tarvinnut etsiä erämaista eristäytymällä ihmisten yhteisöistä ja harjoittelemalla poistumaan ruumiistaan hengen tasoille. Uuden liiton aikana opetuslapsen on mahdollista kohdata Kristus normaalissa päivätaajunnassaan. Tällaisen muutoksen henkisellä kehitystiellä Jumalan voideltu Jeesus nasaretilainen sai aikaan. Hän avasi uuden tien ja sanoi: ”Minä olen tie”. Sen hän teki meidän puolestamme. Hän teki sen ensimmäisenä meistä. Eikä se tietenkään silloin tarkoita sitä, ettei meidän tarvitsisi kulkea perässä ja seurata tätä esimerkkiä. Olisihan melkoisen hullu ajatus se, että kun joku on avannut uuden tien jumaluuden tulla meihin, tai uuden tavan meille kohdata Jumala, meille riittäisi se, että uskomme näin olevan ja että mitään muuta meidän ei tarvitse tehdä. Lisäksi ajatellaan, että Jumalalle riittää se, että hänen poikansa tämän tien avasi. Mutta Uusi liitto ei varmasti toteudu sillä, että yksi tekee hommat ja muut uskovat, että ne on tehty. Liittolaissuhde ainakin maallisessa kielenkäytössä edellyttää sitoutumista liiton tavoitteisiin. Ei sitä liittoa rakennettu ilman elävää esimerkkiä, ilman tavoitetta. Jeesuksen esimerkki ja vuorisaarnan opetukset kiteyttivät Uuden liiton toimintaperiaatteet, ne joille se liitto perustettiin. Ei se tyhjästä syntynyt. Periaatteet ovat luettavissa Jeesuksen opetuksissa ja hänen elämässään. Avainlause perässä tuleville ”liittoutuneille” on Jeesuksen kiteytys: ”Jumalan valtakunta on sisäisesti teissä”. Siinä on Uuden liiton voima.

Kun Jeesus viimeisellä ehtoollisella käskää opetuslapsiaan muistamaan häntä ja hänen esimerkkiään, hän sanoo: ”Tämä on minun ruumiini, joka teidän edestänne annetaan, ja tämä on minun vereni, joka teidän edestänne vuodatetaan”. Jeesus Kristus oli suurin esimerkki, joka on elänyt ja kuollut meidän edestämme (pro nobis), jotta mekin osaisimme joskus vielä kuolla yhtä uljaasti, antaa ruumiimme sen esimerkin mukaisesti, suhtautua kärsimykseen yhtä suurella tyyneydellä, olla vastaamatta pahaan pahalla, voittaa pahan ja kuoleman rakkautella, antaa hengen voittaa aineen.

Jeesus viittaa ehtoollisen asetussanoissaan oman verensä vuodattamiseen. Se vuodattaminen oli tuon puheen aikana vasta tulossa. Jeesus käskää opetuslapsiaan muistamaan ehtoollisen asetussanat. Vielä lukemattomissa sodissa te joudutte vertanne vuodattamaan. Mutta tulee toinenkin aika. Nyt ollaan solmimassa sitä liittoa, jossa me emme enää vuodata toistemme verta. Uuden liiton ihminen antaa mieluummin oman verensä vuotaa kuin vuodattaa veljiensä verta. Se on Jeesuksen esimerkki. Veri on elämän voima. Ei sitä ole tarkoitettu valutettavaksi maahan ja hukkaan väkivaltaisissa konflikteissa. Näin sille Kristukselle, joka on meissä, annetaan kaikki valta – myös valta meidän henkemme yli.

Tulkittessani näin vanhaa dogmia (Kristus pro nobis) saatan olla jonkun mielestä kerettiläinen ja vääroppinen. Lohduttavaa voi tässä asiassa tietysti olla se, että niin Jeesuskin omana aikanaan oli.

Aika näyttää. Sitä meillä on.

VALKOISEN LOOTUSKUKAN JUHLA

Sunnuntaina 13.5. klo 12-14

Balderin salilla, Aleksanterinkatu 12, Helsinki

Teosofisen liikkeen perustajan Helena Petrovna Blavatskyn muistojuhla

Musiikkia - laulu - Satu Sippola-Nurminen

HPB teosofisen liikkeen henkisenä äitinä - Jarmo Anttila (Ruusu-Risti ry)

HPB:n sanoma nykyajalle - Kalevi Dunder (Teosofinen Seura ry)

Pääsymaksu 3 € - ei pakollinen

Virvokkeita kanttiinista

Järjestäjä: Teosofinen Seura ry ja Ruusu-Risti ry

Masennus henkisenä koetinkivenä

Sauli Siekkinen

Masennus sairautena ei liene kenellekään uusi ilmentys. Masennuksen yleisyys on tehnyt siitä toistuvan aiheen monessa mediassa. Suomessa tehdyt tutkimukset ovat osoittaneet, että lääkärin vastaanotolla käyvistä ihmisistä jopa 20 prosenttia eli joka viides kärsii masennuksesta joko pääoireena tai muiden mainitsemiensa sairauksien joukossa.

Masennus on yleistä kaikissa ikäryhmissä, vaikkakin media on nostanut puheenaiheeksi milloin nuorten, milloin työikäisten tai vanhusten masennuksen. Tilastollisesta yleisyydestään huolimatta masennus on silti ollut valitettavan alidiagnosoitu sairaus. Eräässä tutkimuksessa todettiin, että ensimmäisellä käyntikerralla terveyskeskuslääkärit tunnistivat vain noin 50 % masennuspotilaista. Etenkin masennuksen monimuotoisuus vaikeuttaa sen tunnistamista ja hoitoa. Vakavastakaan masennustilasta kärsivä ei välttämättä subjektiivisesti koe olevansa varsinaisesti masentunut, ja siten on mahdollista, ettei lääkärille tarjoutuva oirekuva tuo ensisijaisesti mieleen masennustilaa. Masennustilan oireina voivat olla väsymys, ärtyneisyys, erilaiset pitkittyneet särkytilat ja muut ruumiilliset oireet, ahdistuneisuus, unettomuus, ruokahaluttomuus, nuorilla epäsoσιαalinen käytös ja alkoholin tai lääkkeiden päihdekäyttö sekä vanhuksilla muistihäiriöt. Masennuksesta on tehty lukuisia tutkimuksia niin psykologian tai sosiologian näkökulmasta kuin lääketeollisuuden tarpeisiin. Itse aion käsitellä masennusta nimenomaan ihmisen henkiseen kehitykseen liittyvänä ilmiönä sekä tuoda esille joitakin vaihtoehtoisia selitysmalleja yleisesti tunnettujen lisäksi. Myös syyt, miksi masennus on lisääntynyt, ansaitsevat tarkastelua.

Tautidiagnostiikan määritelmiä

Mitä masennus sitten on? Kansainvälinen tautidiagnostiikka määrittelee mielialan sekä aloitekyvyn laskuksi sekä kyvyttömyydeksi nauttia elämään kuuluvista iloa tuottavista asioista kuten hyvästä ruuasta, ystävistä tai harrastuksista. Muita masennukseen liittyviä oireita ovat ruokahaluttomuus ja unettomuus. Masennus jaetaan myös reaktiiviseen eli joltain elämän kriisiä kuten läheisen kuolemaan seuraavaan ja sisäsyntyiseen. Re-

aktiivinen masennus ei kuitenkaan tarkoita surureaktiota, joka on normaali tapa reagoida menetyksiin, vaan kuukausia tai vuosia jatkuvaa kyvyttömyyttä päästä yli kohdanneesta menetyksestä. Sisäsyntyiselle masennukselle ei ole yleensä löydettävissä vastaava laukaisevaa tekijää.

ICD-10 (International Classification of Diseases) tautiluokitusjärjestelmä määrittelee masennustilan diagnostiset kriteerit seuraavasti:

Potilaalla todetaan ainakin kaksi oireista 1 - 3:

1. Masentunut mieliala
2. Mielihyvän tai kiinnostuksen menettäminen
3. Poikkeuksellinen väsymys

Lisäksi jokin tai jotkut seuraavista oireista niin, että oireita (1-10) on yhteensä vähintään neljä:

4. Itseluottamuksen tai omanarvontunnon väheneminen
5. Perusteettomat tai kohtuuttomat itsetsyytökset
6. Toistuvat kuolemaan tai itsetuhoon liittyvät ajatukset tai itsetuhoinen käyttäytyminen
7. Keskittymisvaikeudet ja päättämättömyys
8. Puheen tai liikkeiden hidastuminen tai kiihtyneisyys
9. Unihäiriö
10. Huomattava ruokahalun ja painon muutos

- Masennusdiagnoosi edellyttää, että oireet eivät johdu yksinomaan lääkkeistä, päihteistä tai fyysisestä sairaudesta eikä kyseessä ole kaksisuuntainen mielialahäiriö.

Aivojen välittäjäaineet – biolääketieteellinen näkemys

Länsimaaisessa lääketieteessä vallalla oleva biolääketieteellinen näkemys selittää masennuksen syntyvän epätasapainosta aivojen välittäjäaineissa. Nuo välittäjäaineet ovat kemiallisia yhdisteitä, joilla aivojen hermosolut viestivät keskenään. Jos välittäjäaineita on tarpeeksi, liikkuminen, muisti ja ajattelukyky toimivat normaalisti. Ongelmat liittyvät yleensä välittäjäaineiden mataliin pitoisuuksiin. Masennuksen kannalta kaksi tärkeää välittäjäainetta ovat serotoniini ja noradrenaliini. Serotoniini eli 5-hydroksitryptamiini (5-HT) syntetisoituu ravinnosta saadusta tryptofaanista, joka on ns. essentiaalinen aminohappo. Aivojen serotoniinitaso riippuu veren tryptofaanipitoisuudesta, ja tähän perustuu tryptofaanin käyttö rauhoittavana ja masennuslääkkeenä. Hyviä tryptofaanin lähteitä ravinnossa ovat kaura, banaani, kuivatut taatelit, maapähkinät, kikherneet, spirulina, auringonkukan siemenet, kurpitsan siemenet, seesaminsemenet, maito, jogurtti, pehmeät juustot, punainen liha, kala, linnut ja kananmuna. Yhdisteenä serotoniini löydettiin 1940-luvulla, mutta sen ominaisuudet välittäjäaineena havaittiin vasta noin 20 vuotta myöhemmin. Serotoniini osallistuu mm. uni-valverytmien, ruumiinlämmön, seksuaalisuuden, ruokahalun ja kivuntunnon säätelyyn. Lisäksi on saatu runsaasti viitteitä siitä, että serotoniinia välittäjäaineenaan käyttävät aivojen radat vaikuttavat emootioihin ja mielialaan. Aina-kin osalla masennuspotilaista serotoniinin aineenvaihduntatuotteen 5-hydroksi-indolietikkahapon eli 5-HIAA:n pitoisuudet selkäydinnesteessä ovat terveisiin verrattuna pieniä. 5-HIAA-pitoisuutta voidaan mitata myös virtsasta. Alentuneen 5-HIAA-pitoisuuden on todettu olevan yhteydessä myös itsemurhariskiinkin sekä impulsiivisuuteen ja aggressiivisuuteen.

Mediassa kohuakin aiheuttaneet on-

nellisuuspillarit ovat lääkkeitä, jotka suurentavat aivojen serotoniinipitoisuutta. Eläinkokeilla sekä ihmisten aivotoimintaa tutkimalla on osoitettu, että serotoniinin puute aiheuttaa edellä kuvattuja masennuksen oireita, mikä on sopusoinnussa masennuksen biokemiallisen hypoteesin kanssa. Masennuslääkkeet pyrkivät lisäämään serotoniinin pitoisuuksia ja lievittävät siten monilla ihmisillä masennuksen oireita. Toinen tärkeä välittäjäaine, noradrenaliini puolestaan vaikuttaa mm. vireystilaan, oppimiseen ja muistiin. Noradrenaliinin puute huonontaa vireyttä ja aiheuttaa mielenkiinnon puutetta, miksi sitä on tutkittu myös tarkkaavaisuushäiriöiden kuten ADHD:n hoidossa. Tietyt huumeet kuten kokaiini ja amfetamiini lisäävät noradrenaliinin pitoisuutta aivoissa. Osa masennuslääkkeistä vaikuttaa pelkästään serotoniinin pitoisuuksiin, kun taas toiset lisäävät myös noradrenaliinin

määrää. Masennuslääkkeillä on useita sivuvaikutuksia, koska vastaavia välittäjäaineita on muualakin elimistössä. Ne saattavat aiheuttaa pahoinvointia, vatsakipuja, ummetusta, ahdistuneisuutta, pannon nousua ja unetto muutta.

Menetyksen kokemus – psykologisia ja filosofisia selityksiä

Psykologiassa tai psykoanalytiikassa masennus yhdistetään menetyksen kokemiseen. Sigmund Freud aloittaa lyhyen katoavaisuutta käsittelevän

artikkelinsa seuraavasti: ”Ei ole pitkäkään aikaa siitä, kun menin kävelylle kauniina kesäpäivänä viehättävällä maaseudulla. Seurasani oli vaitelias ystäväni ja nuori mutta jo kuuluisa runoilija. Runoilija ihaili luontoa ympärillään, muttei saanut siitä nautintoa. Hän oli järkyttynyt ajatuksesta, että tämän kaiken kauneuden kohtalona oli tuhoutuminen, että se on katoava talven alta, kuten kaikki ihmisen kauneus ja kaikki se loisto ja kauneus, jonka ihminen on luonut tai luova. Kaikki, mikä muuten olisi rakastettavaa ja ihailtavaa, näytti menettäneen arvonsa ja merkityksensä hänelle, koska katoavaisuus oli kaiken kohtalo.” (Sigmund Freud: On Transience, 1916). Freudin ystävä osasi kuvata sanoin sen, mistä masennuksen psykologisessa ymmärtämisessä on kyse, eli vaikeuden hyväksyä asioiden rajallisuutta niin voimiltaan kuin kestoltaan. Akuuteimmaksi tämä tulee yleensä lähiomaisten menetykseen liittyvässä surureaktiossa tai kuolemanpelossa. Psykoanalyttinen objektiivuhdeterapia lähtee masennuksen selittämisessä enemmän yksilön elämäntapahtumista ja siihen liittyvästä arvomaailmasta. Psykoterapia ei tarkastele vain masennusta ja sen oireita vaan kaikkia niitä merkityssisältöjä, joita ihminen on liittänyt masennukseensa. Nämä merkityssisällöt tai yksilölliset tarinat riippuvat yksilön perhetaustasta, kulttuuriympäristöstä ja yksinkertaisesti jokaisen erilaisesta elämäntilanteesta. Siten menetyksen kokeminen on jokaiselle yksilöllistä. Yhdellä ihmisellä jollekin toiselle varsin vähäpätöiseltä vaikuttava menetys voi laukaista masennuksen. Usein sisäsyntyinen masennus onkin yhteydessä johonkin elämänarvoihin liittyvään symboliseen menetykseen tai muutokseen, jonka syy voi paljastua vasta pitkässä terapiasuhteessa.

Psykologiassa menetyksen kokeminen liittyy kiinteästi toiseen ongelmakenttään: ihmisen vaikeuteen luopua oman kaikkivoipaisuuden ja ikuisuuden mielikuvasta.

Englantilaisen filosofin John Locken mukaan ihminen on syntyessään tabula rasa ("tyhjä taulu"), eli hän syntyy ikään kuin pää tyhjänä ja rakentaa identiteettinsä täysin syntymän jälkeisten havaintojen pohjalta. Vastasyntynyt lapsi alkaa muodostaa maailmankuvaansa aistihavaintojen perusteella. Sillä ei ole mitään ennakkokäsitystä eikä selvää maailmankuvaa niin kuin ihmisillä, jotka ovat nähneet ja tarkastelleet maailmaa kymmenien vuosien ajan. Vauvan tärkein asia on oma minä ja sen tarpeet. Vastasyntynyt vauva ilmaiseekin vain fyysisiä tarpeita kuten näläntunnetta tai ruumiillista epä mukavuutta. Sen ensimmäinen tuttavuus ulkomaailmassa on oma äiti, joka on aluksi vauvalle olemassa vain noiden fyysisten tarpeiden tyydyttämistä varten. Kun vauvalla on nälkä, hän itkee, ja äiti tarjoaa heti rintaa. Syntyy yksinkertainen ehdollistumisketju; näläntunnetta seuraa itku, joka saa aikaan näläntunteen tyydyttämisen. Puutteellisen maailmankuvansa vuoksi vauva tulkitsee tuon siten, että äiti on osa häntä itseään ja on olemassa vain hänen tarpeidensa tyydyttämistä varten. Varhaisimmassa kehitysvaiheessa vauva on kuningas tai kuningatar ja äiti on hänen nöyrä palvelijansa. Vauvan näkökulmasta on olemassa vain vauvan minä, ja se on suhteessa kaikkialla ulkopuolella valitsevaan vain vauvaa varten olevaan ympäristöön tai paremminkin ympäristö-äitiin.

Normaaliin kehitykseen kuuluu kuitenkin tuon rauhanomaisen paratiisin rikkoutuminen. Yhtäkkiä äiti kääntää päänsä pois kohti jotain muuta: äiti ei ole enää olemassa vain vauvaa varten. Suhteeseen on tullut kolmas osapuoli, joka on itse asiassa ensimmäinen todellinen toinen henkilö, jonka vauva oppii tuntemaan. Äitihän on ollut alusta asti osa vauvan omaa minää, symbioosisen kanssa. Tuon uuden tuttavuuden, kilpailijan myötä vauvan maailmaan tulee käsitys rajallisuudesta, tyydytyksen ja tyydyttämättömien tarpeiden vaihtelusta ja samalla

omasta kuolevaisuudesta. Vauva ei olekaan enää kaikkivoipa vaan joutuu sopeutumaan rajallisena yksilönä maailmaan, joka kulkee omaa tietänsä vauvan tarpeista huolimatta. Vaikkakin tuo kokemus on psykoanalytiikan mukaan romahduttava, se mahdollistaa kuitenkin myöhemmän normaalin kehityksen ihmiseksi, joka kykenee vuorovaikutukseen muun maailman kanssa. Oman rajallisuuden ja kuolevaisuuden hyväksyminen on ehto normaalille kommunikaatiolle muiden ihmisten kanssa. Masennukseen liittyvä pettymys ja lamaantuminen opitaan siis varhaislapsuudessa, ja kokemus siitä jää pysyväksi muistoksi alitajuntaan.

Psykoanalyttisesti masennus on pohjimmiltaan oman rajallisuutensa ja kuolevaisuutensa ymmärtämistä. Se liittyy erityisen selkeästi ns. keski-ikä kriisiin, jossa ihminen muistelee mennyttä elämäänsä ja havaitsee, että hänellä on vähemmän aikaa jäljellä kuin mitä on kulunut hänen muistelemastaan ajasta nykyhetkeen. Freudin mukaan masennuksessa on aina kyse menetyksestä, joka voi olla joko todellinen tai kuviteltu. Kokiessaan menetyksen ihminen on ikään kuin vauva, joka joutuu ensimmäistä kertaa kohtaamaan oman rajallisuutensa. Helpoin reagointimalli tuossa tilanteessa on vetäytyä takaisin muistoon omasta kaikkivoipaisuudestaan oman minän paratiisinkaltaisessa rauhassa. Menetyksen kokenut ihminen vetäytyykin ihmissuhteista ja kohdistaa kiinnostuksensa, libidon omaan minään. Tämä prosessi antaa kuitenkin mahdollisuuden työstää menetystä ja siihen liittyneitä tunnelatauksia omassa mielessä. On aivan luonnollista, että jokainen kokiessaan voimakkaan menetyksen haluaa olla jonkin aikaa yksin ja pohtia asioita. Yleensä puhutaankin surutyöstä. Ihminen suree menetyksensä mielen sisällä ja on taas suremisen edettyä valmis kohtaamaan ulkomaailman. Samalla kokemus omasta itsestä on rikastunut, ja ihminen pystyy taas luomaan suhteita ympäröivään maailmaan.

Masennuksessa tilanne on kuitenkin toinen. Menetyksen kokenut ihminen ei kykene työstämään menetystään, vaan ajatus siitä täyttää jatkuvasti mielen. Psykologia käyttää tällaisesta työstämättömästä kohteesta nimeä introjekti. Se on ikään kuin mielen sisäinen vierasesine. Havainto ja sen työstäminen tarkoittaa kohteen siirtymistä objektista subjektiksi eli ulkoinen kohde siirtyy osaksi omaa kokemusmaailmaa. Masennuksen kohdetta ei ole kuitenkaan onnistuttu työstämään eli se ei ole enää puhdas ulkoinen objekti mutta ei vielä subjektikaan. Se on jäänyt ikään kuin noiden kahden välitilaan ja sitoo psyykkistä energiaa (viettienergiaa), joka silloin on pois muista suhteista. Masentunut ihminen menettää kiinnostuksen-

sa harrastuksiin ja ihmissuhteisiin. Jossain vaiheessa käy niin, että ihminen unohtaa varsinaisen menetyksen kohteen ja se siirtyy alitajuntaan. Kokemus menetyksestä ja masennus kuitenkin säilyy, koska surutyötä ei ole tehty loppuun saakka. Menetys kummittelee mielessä ja herättää tunteita laidasta laitaan. Ihminen tuntee katkeruutta, koska menetetty on ikään kuin hylännyt jäljelle jääneen, ja tuo katkeruus voi muuttua vihaksi. Epäonnistunut surutyö johtaa siihen, että menetystä ei ole työstetty ja sulautettu omaan kokemusmaailmaan, vaan se on jäänyt välimaastoon oman itsen ja ulkomailman välille. Siten sen herättämä viha voi kohdistua omaan itseän ja synnyttää itsesyytöksiä ja arvottomuuden tunnetta, tai sitten

ulkomaailmaan. Masennuksen hoitoon tar-
koitettu psykoterapia pyrkii ohjaamaan su-
rutyön loppuun siten, että menetys sulaute-
taan omaan kokemusmaailmaan yhtenä sitä
rikastuttavana kokemuksena. Luopumisen
hyväksyminen on osa kasvua ihmisenä.

Masennus teosofian silmin

Henkisen filosofian ja teosofian kannalta
masennus liittyy vastaavalla tavalla fyysisen
olemassaolon ja persoonallisuuden katoa-
vuuteen. Ihmisen todellinen yksilöllisyys,
korkeampi itse, âtmâ-buddhi-manas-mo-
nadi on osa Logoksen tajuntaa ja siten ka-
toamaton. Ruumiin ja katoavan minän
kuoleman jälkeen monadi kokee jälleen
yhteyden Logoksen tajuntaan devakhanis-
sa eli taivasmaailmassa. Ruumiillistuttuaan
jälleen uuteen ruumiiseen monadi kantaa
mukanaan tuota kuolemattomuuden ja
katoamattomuuden kokemusta. Vaikka se
onkin sen todellinen luonto, kosketus alem-
paan mieleen ja ruumiin kautta aukenevaan
ulkoiseen maailmaan voimistuu koko ajan
ja saa lopulta minän unohtamaan oman
katoamattomuutensa. Sanotaankin, että
vastasyntynyt lapsi itkee, koska on syntynyt
rajalliseen, katoavaan maailmaan. Toisaalla
on taas sanottu, että vastasyntynyt hymyilee
ja nukkuu niin paljon, koska muisto devak-
hanista on niin voimakas. Iän myötä aistit
kuitenkin kehittyvät ja suuntaavat huomio-
ta yhä enemmän ulkoiseen maailmaan. Jos-
sain vaiheessa lapsi unohtaa kokonaan oman
korkeamman itsensä rauhan ja samaistuu
kokonaan ruumiiseensa ja alempaan mie-
leen. Tuo samaistuminen synnyttää tunteen
kuolevaisuudesta ja katoavaisuudesta, koska
ruumis ja persoonallisuus ovat rajallisia ja
alttiita muutoksille. Päinvastoin kuin psy-
kologia, teosofia näkee kuolemattomuuden
ihmisen todellisenä identiteettinä ja samais-
tumisen väliaikaisiin käyttövälineisiin har-
hana, vaikkakin se lapsuuden kehityksessä
on välttämätöntä oikean vuorovaikutussuh-

teen rakentamiseksi.

Tsakrat ja tunnetilat – joogafilosofiaa ja immunologisia tutkimuksia

Joogafilosofian näkökulmasta masen-
nuksella on toinen mielenkiintoinen ulot-
tuvuus. Ihmisruumiin energiakeskukset eli
tsakrat on tunnettu itämaisessa filosofiassa
ja joogassa jo tuhansia vuosia. Samoin on
tunnettu ajatus, että ihminen ilmaisee mie-
lentojaan tsakrojen kautta. Tsakrat ovat
kanava mielestä eri käyttövälineiden kaut-
ta ruumiiseen. Eri tsakroissa on eri määrä
”terälehtiä”, joiden määrä vastaa tsakroihiin
liitettyjä tunnetiloja. Mûlâdhârassa on neljä
terälehteä, ja se hallitsee neljää tunnetilaa,
svâdhisthâna kuutta, manipura kymmentä,
anahata kahtatoista, vishuddha kuuttatoista
ja âjñâ kahta. Korkeimpaan sahasrâraan ei
yhdistetä mitään tunnetiloja. Alemmat tun-
netilat kuten ahneus, kateus ja viha ilmene-
vät alempien tsakrojen kautta, hienojakoiset
taas ylempien. Poikkeuksen tästä muodostaa
alin mûlâdhâra-tsakra, joka hallitsee chatur-
vargaa eli ihmisen neljää perustarvetta, jotka
ovat kâma eli fyysinen nautinnonhalu, artha
eli oivalluskyky, dharma eli korkeampi vel-
vollisuudentunne ja moksa eli vapautumi-
sen kaipuu. Näistä kâma ei tarkoita pelkäs-
tään seksuaaliviihtettä, vaikka yleinen käsitys
viittaakin siihen. Kâma on kaikkien fyysisten
perustarpeiden tyydyttämistä: saada ruokaa,
kun on nälkä, saada lääkehoitoa, kun on
sairas, ja tuntea olonsa turvalliseksi. Näiden
fyysisten perustarpeiden tyydyttäminen saa
aikaan mielihyvântunteen alemmassa mie-
lessä. Artha puolestaan tarkoittaa kirjaimel-
lisesti merkitystä, ja se kuvaa ihmisen halua
löytää merkitys mieltä askarruttaviin kysy-
myksiin. Arthan tavoittelu tyydyttää mieltä,
manasta. Dharma, korkeampi velvollisuu-
dentunne saa innostuksensa korkeammasta
yksilöllisyydestä, buddhista, ja kaipuu mok-
saan johdattaa ihmisen kohti âtmânia.

Yksi sydäntsakraan liitettyistä tunnetilois-

ta on toivo eli âshâ. Kun ihminen menettää toivonsa, hän on masentunut. Mikään ei tuolloin jaksa antaa toivoa eikä tarjota tukea tiellä eteenpäin. Joogan psykologian mukaan masennus on toivon menetystä. Joogan kirjoitukset ovat sanoneet âshâsta, että se saa täyttymyksensä satyasta eli totuudesta. Satya eli totuus tarkoittaa taas kirjaimellisesti sitä, mikä tukeutuu satiin eli katoamattomuuteen. Ihminen kulkee kohti katoamattomuutta kaikkien käyttövälineidensä kanssa, ja hänen tulee pitää huolta niistä kaikista. Kaikista olentoluokista ainoastaan ihminen, jolle on suotu kaikki käyttövälineet hengestä (âtma) fyysiseen ruumiiseen, voi saavuttaa vapautumisen ja yhdistyä katoamattomaan henkeen. Ylenmääräinen asketismi ja itsensä kiduttaminen on fyysisten perustarpeiden kuten näläntunteen ja kivun unohtamista. Tällainen ihminen ei noudata chaturvargaa, koska hän hylkää kâman. Vastaavasti ihminen, joka tavoittelee ainoastaan aistinautintoja ja hylkää dharman ja moksan, ei ole uskollinen itselleen. Tämän vuoksi suuret valaistuneet opettajat kuten Gautama Buddha ovat saarnanneet totuutta keskiteistä. Ihminen, joka noudattaa chaturvargaa, noudattaa myös satyaa. Ilman uskollisuutta itselleen ihmisen toivo, âshâ, ei saa täyttymistä. Hän lankeaa helposti toivon puutteeseen eli masennukseen.

Se, miten ihminen joutuu luopumaan tai toisinaan tekemään kompromisseja oman itsensä ja totuuden kanssa eläessään yhteiskunnassa, on luku sinänsä. Vaatii toisinaan suurta rohkeutta olla uskollinen sisäiselle itselle eikä vain kulkea valtavirran mukana. Nykyajan yhteiskunnassa ongelmana on pikemminkin ylenmääräinen aistinautintojen tavoittelu kuin yletön asketismi. Kulutusyhteiskunta ei järin tue korkeampien tarpeiden kuten dharman ja moksan tavoittelua. Tämä johtaa vieraantumiseen satyasta eli ihmisen todellisesta tiestä ja sitä kautta masennukseen. Masennusta yritetään paeta turrutta-

malla mieli yhä voimakkaammilla aistikoemuksilla ja erilaisilla extreme-lajeilla. Jossain vaiheessa turhautuminen on kuitenkin väistämätöntä, sillä karman voimat palauttavat ihmisen ennemmin tai myöhemmin takaisin omalle tielleen. Pekka Ervastin mukaan masennus on hyvä merkki, sillä silloin korkeampi itse puhuttelee ihmistä.

Anahâtaan, sydäntsakraan liittyy myös toinen mielenkiintoinen yhtymäkohta. On kaksi melko uutta ja vähän tutkittua tieteenalaa, psykoimmunologia ja neuroimmunologia. Ne tarkastelevat sitä, miten ihmisen mielentila ja hermoston toiminta vaikuttavat elimistön puolustuskykyyn. On tehty joitakin tutkimuksia, jotka ovat osoittaneet, että masennus heikentää elimistön puolustuskykyä ja altistaa tarttuville taudeille, kuten tavalliselle flunssalle, mutta hidastaa myös toipumista vakavammista sairauksista kuten syövästä. Kaikissa noissa heikentynyt immunitetti eli vastustuskyky on välittävänä tekijänä. Yksi ihmisen puolustusjärjestelmän keskuksista on kateenkorva, joka fyysisenä elimenä sijaitsee sydämen päällä ja vastaa sydäntsakraa, samoin kuten muutkin sisäeritysrauhaset sattuvat samoille kohdille kuin kuusi ylintä tsakraa. Poikkeuksena tästä on perustsakra, sillä se ei hallitse varsinaisia tunnetiloja vaan jo mainittua chaturvargaa. Muita tsakroja vastaavat rauhaset ovat:

svâdhisthâna – sukupuolirauhaset
manipura – haima ja lisämunuaiset
vishuddha – kilpirauhanen
âjñâ – aivolisäke
sahasrâra – käpyrauhanen

Jonkin tunnetilan puute johtaa vastaavan tsakan toiminnan heikentymiseen. Se taas johtaa kyseisen sisäeritysrauhasen vajaatoimintaan. Joogaharjoitukset pyrkivät poistamaan noita häiriötiloja asanoilla, joissa säädellään tsakrojen toimintaa, sekä meditaatiolla, joka voimistaa positiivisia ja auttaa hallitsemaan negatiivisia tunnetiloja.

Steiner ja Hahnemann

Homeopatian ja antroposofisen lääketieteen mukaan mielen tasapainon häiriintyessä sairastuu myös ruumis. Rudolf Steinerin mukaan ruumiillisten sairauksien alkusyy on mielessä ja päinvastoin. Homeopatian luoja Samuel Hahnemannin mukaan psyykkiset sairaudet voivat johtaa ruumiillisiin häiriötiloihin ja päinvastoin: ”Kuitenkin kuten juuri sanoin on olemassa muutamia tunneperäisiä sairauksia, jotka eivät ole kehittyneet sellaisiksi yksin ruumiillisista sairauksista mutta joissa päinvastoin keho voi vain hieman huonosti ja jotka saavat alkunsa ja säilyvät tunneperäisten syiden kuten pitkäaikaisen ahdistuksen, huolien, ärtymyksen, vääryyden ja pitkäaikaisen suuren pelon ja kauhistuksen vuoksi. Tällaiset tunneperäiset sairaudet ajan kuluessa tuhoavat ruumiillisen terveyden suurelta osin” (Organon § 225). Steiner näkee masennuksen liittyvän kahteen elimeen, maksaan ja sydämeen. Maksan aineenvaihduntatoiminnat ovat rakentaminen ja hajottaminen. Maksa syntetisoi monia elintärkeitä yhdisteitä kuten veren hyytymistekijöitä. Toisaalta maksa hajottaa myös mm. alkoholia ja myrkkyjä. Mielen tasolle siirtyessään tämä kaksinainen aineenvaihduntaprosessi saa aikaan kaksisuuntaisen mielialahäiriön, manian ja masennuksen vuorottelun. Mania on hajotamistoimintaan liittyvää keveyttä, masennus taas rakentamiseen liittyvää raskautta. Sydämeen liittyvälle masennukselle on tyyppillistä syyllisyydentunto, huono omatunto. Antroposofinen lääketiede samoin kuin homeopatiakin käyttää masennuksen hoitoon metallisuoloja kuten tinaa ja kultaa.

Qi eli elämänenergia – kiinalainen lääketiede

Kiinalainen lääketiede liittää kaikkiin viiteen tärkeään sisäelimeen jonkin tunnetilan: maksa – suuttumus, sydän – ilo, perna

– huoli, keuhkot – suru, munuaiset – pelko. Masennus on pitkittynyttä surua ja liittyy siten keuhkoihin. Se on ilon vastakohta. Ilo on ekspansiivista, laajentuvaa, suru taas kokoon vetäytymistä ja käpertymistä. Iloinen ihminen kulkee pää pystyssä, suru taas vetää hartiat kyyryyn ja pään kumaraan. Keuhkot hallitsevat qin eli elämänenergian liikettä aivan kuten hengityskin on laajentumisen ja kokoon vetäytymisen vuorottelua. Liiallinen suru häiritsee keuhkoja ja qin rytmiä: laajenemisen ja vetäytymisen tasapaino alkaa häiriintyä ja siirtyä enemmän kokoon vetäytymisen suuntaan. Tämän johdosta keuhkojen qi alkaa virrata ylöspäin, mikä aiheuttaa ahdistusta rintakehällä ja hartioiden jännittymisen. Paine kohdistuu myös meridiaaniin, joka tuo nestettä päähän, ja neste alkaa purkaantua ulos silmien ja nenän kautta. Samalla sanat takertuvat kurkkuun nyhkytykseksi. Tämä on kiinalaisen lääketieteen selitys itkulle. Jossain vaiheessa patoutunut qi muuttuu kuumuudeksi, mikä heikentää keuhkojen elinvoimaa. Tämä ilmenee fyysisenä väsymyksenä. Patouma rintakehällä estää sydämen laajentuvaa liikettä ja aiheuttaa pakahtumisen tunteen sydämessä ja verenkierto-ongelmia. Kiinalaisen samoin kuin antroposofisenkin lääketieteen mukaan psyykkisissä häiriötiloissa täytyy ensin hoitaa ruumiillinen epätasapaino kuntoon. Vasta sitten voidaan alkaa hoitaa itse mieltä.

Matushka Marian ajatuksia

Lopuksi haluan esittää vielä mielenkiintoisen ajatuksen masennuksesta, jonka on esittänyt venäläinen sielunhoitaja Matushka Maria. Hän eli viime vuosisadan alkupuolella Tsarskoje Celossa lähellä Pietaria ja tuli kuuluisaksi siitä, että pystyi antamaan pysyvää lohtua luokseen tuleville tuhansille ahdistuneille ja kärsiville ihmisille. Kommunivallan aikana hän kuitenkin koki marttyyrikuoleman, koska edusti täysin toisenlaista perinnettä kuin silloiset vallanpitäjät.

”Masennus on henkinen risti. Se annetaan katuvaisille, jotka eivät osaa katua eli jotka katumisen jälkeen lankeavat yhä uudelleen entisiin synteihin... Siksi vain kaksi lääketta voi parantaa tämän toisinaan hyvin vaikean sielun kärsimyksen. Täytyy joko vain oppia katumaan ja uhrata katumuksen hedelmät, tai kantaa tämä henkinen risti, masennus kaikella nöyryydellä, katuvaisuudella ja kärsivällisyydellä, ja suurella kiitollisuudella Herraa kohtaa muistaa, että tämän ristin

kantaminen on Herran mukaan katumuksen hedelmä sinänsä... Ja kuitenkin, mikä onkaan suurempi lohdutus kuin ymmärtää, että itseluottamuksen puute on vain tunnistamaton katumuksen hedelmä, tiedostamaton itserangaistus sen hedelmän puutteeseen, mikä olisi vaadittu... Tämä ajatus johtaa synnintuntoon ja silloin masennus asteittain väistyy ja katumuksen todelliset hedelmät paljastuvat...” (I. M. Andreyev: Russian Catacomb Saints).

In Memoriam Annikki Rautio

Veljemme Impi Annikki Rautio (o.s. Torkkeli, s. 30.4.1921) lähti taivasmatkalle 23.2.2007. Annikki Raution lähes 86-vuotiseen elämään mahtui paljon iloa ja suruja, sankaruutta ja lempeyttä. Vastuun ottamisen taidon hän oppi jo hyvin nuorena lähdettyään lottana kotimaansa puolustustehtäviin sodan ankarasti koetellessa Suomen kansaa. Hän liittyi Ruusu-Ristiin 33-vuotiaana keväällä 1954 ja teki uskollisesti työtä niin kauan kuin voimia riitti. Voimiaan hän ei säästänyt milloinkaan: ei joutuessaan enimmäkseen yksin kasvattamaan kolmea lastaan – joista yksi seuraa äitinsä jalanjälkiä meidän joukossamme – eikä huolehtiessaan lapsenlapsistaan sekä myös nuorista ruusuristiläisistä. Annikki asui pitkään Jyväskylän Temppelin piharakennuksessa, ja silloin silmämme saivat iloita muun muassa tämän viherpeukalon kasvattamista kauniista kukista. Temppelin kukista hän huolehti myös kesäkurssien aikana, sillä hänellä oli hyvä maku, joka näkyi kaikessa mitä hän teki: pukeutui, sisusti, asetteli kukkia. Annikki rakasti musiikkia ja runoutta, ja hänellä oli erinomainen taito lausua runoja. Muistoseremoniassa esitettiin viulumusiikkia, sillä viulu oli hänen lempisoittimensa.

Valoisaa taivasmatkaa sinulle, veljemme Annikki!

Liilia Siiberg

KIITOS

Ruusu – Ristin johtajalle ja veljille, kuin myös Ilmarisen, Mikaelin ja Wäinämön johtajalle ja veljille merkkipäiväni huomioimisesta.

Kunpa lapsen lailla en pelkäisi rakastaa,
vaikk’ puutuneisuudesta huolimatta päivät ne soljuvat taa
ja pimeydessänikin henkenne valoa nauttia saan!

Pauli Loikala

100 vuoden takaa

Tärkeätä pyrkijöille

On paljon ihmisiä, jotka etsivät käytännöllistä salatieteellistä opetusta. Sen tähden on välttämätöntä kerta kaikkiaan määrätä

a) mikä on olennainen erotus tietopuolisen ja käytännöllisen salatieteen välillä, eli toisaalta sen, mitä tavallisesti kutsutaan teosofiaksi, ja toisaalta salaisen tieteen välillä

b) minkälaisia vaikeuksia piilee viimeksimainitun tutkimisessa.

On helppoa tulla teosofiksi. Jokainen, jolla on tavalliset hengenlahjat ja taipumusta metafysiin asioihin, joka on elämässään puhdas ja epäitsekäs, joka enemmän tuntee iloa lähimmäistään auttaessaan kuin itse apua saadessaan, joka aina on valmis uhraamaan omat ilonsa muiden hyväksi ja joka rakastaa totuutta, hyvyttä ja viisautta niiden itsensä tähden eikä sen hyödyn tähden, jonka ne tuottavat – hän on teosofi.

Mutta aivan toinen asia on itse astua sille Tielle, joka johtaa tietämään, mitä on todella hyvä tehdä, ja oikein erottamaan hyvän ja pahan; sille Tielle, joka antaa ihmiselle voimaa tekemään mitä hyvää hän haluaa, usein näennäisesti sormeakaan nostamatta.

Siitä paitsi on yksi tärkeä asia, joka pitää olla pyrkijällä selvänä, nimittäin se suunnaton, melkein rajaton vastuunalaisuus, jonka opettaja ottaa päälleen opetuslapsen tähden. Jos katsomme itämaiden guruja, jotka opettavat avoimesti tai salaisesti, taikka länsimaitten harvoja kabbalisteja, jotka ryhtyvät opettamaan Pyhän Tieteen alkeita oppilailleen – vaikka nämä länsimaiset hierofantit usein eivät itsekään tiedä mihin vaaraan he antautuvat – niin jokainen näistä ”opettajista” on saman järkähtämättömän lain alainen. Siitä hetkestä, jolloin he todella alkavat opettaa, siitä asti kuin antavat jonkin voiman – psyykkisen, älyllisen tai fyysisen – opetuslapsilleen, ottavat ne päälleen kaikki synnit, jotka heidän opetuslapsensa Salaisen Tieteen yhteydessä tekee joko laiminlyömisestä tai suoranaisten teon kautta, aina siihen hetkeen, jolloin vihkimys tekee opetuslapsen Mestariksi ja vuorostaan vastuunalaiseksi. On olemassa salaperäinen ja mystinen uskonnollinen laki, jota suuresti kunnioitetaan ja noudatetaan kreikkalaiskatolisessa kirkossa, mutta joka on puoleksi unohdettu roomalaiskatolisessa ja tykkänään hävinnyt protestanttisessa kirkossa. Sillä on juurensa kristikunnan varhaisemmilta päiviltä ja perustansa äsken mainitsemassani laissa, jonka vertauskuva ja ilmaisija se on. Tarkoitan dogmia lapsen ja sen kummien välisen suhteen ehdottomasta pyhydestä¹. Nämä ”kummivanhemmat” suostuvat muitta puheitta ottamaan päälleen kaikki vasta kastetun (öljyllä voidellun, kuten vihittäessä – todellakin mysteeri!) lapsen synnit siihen päivään asti, jolloin lapsi tulee vastuunalaiseksi yksilöksi, tietämään hyvän ja pahan. On siis selvää, miksi ”opettajat” ovat niin vaiteliaita, ja miksi ”tsheeloilta” vaaditaan seitsemän vuoden koetusaika heidän kypsytyksensä osoittamiseksi ja niiden ominaisuuksien kehittämiseksi, jotka ovat sekä mestarin että opetuslapsen turvallisuudelle välttämättömät.

Omatunto 2/1907

¹ Niin pyhäksi katsotaan kreikkalaisessa kirkossa täten syntynyt suhde, että avioliittoa saman lapsen kummivanhempien välillä pidetään pahimpana sukurutsauksena, laittomana, ja se täytyy purkaa. Tämä ehdoton naimiskielto ulottuu vielä kahden kummin lapsiinkin. Kummi tulee ruotsin kielen sanasta gudmor – ”jumaläiti”. Samaten esim. englanninkielessä godparents, kummivanhemmat, oikeastaan merkitsee ”jumalvanhemmat”.

Ruusu-Risti -lehden historiikki. Osa 2/6.

”Rehellinen totuuden etsijä ja totuuden tietäjä” (P. E. 1898)

Varpu Kopra

Omantunnon tie oli lyhyt ja täynnä kareja ja kivikkoja. Vuoden 1907 viimeisessä numerossa kerrotaan, miten koko teosofisen kentän muutoksen vuoksi on aika muuttaa myös lehden suuntaa. Muutoksella tarkoitettiin Teosofisen Seuran Suomalaisen Osaston perustamista; lupanomukset lähetettiin senaattiin marraskuun 22. päivänä 1907. Hakemuksen kanssa oli ongelmia, sillä ensin siitä ei kuultu vuosin mitään, kunnes viimein vuonna 1913 tuli tieto, että säännöt oli senaatissa hylätty. Hakemus oli kaatunut tuomiokapitulin vastustukseen. Lehden osalta kaavaluissa oli vuonna 1907 lehden ulkonäön muutos sirommaksi, yksipalstaiseksi, ja lehden koko haluttiin pysyvästi 32-sivuseksi. Lisäksi lehteen haluttiin kuvallinen kansi, jonka piirtäisi taiteilija. Lehden uudeksi nimeksi oli valittu Tietäjä, Teosofinen Aikakauskirja. Tietäjän asema kuvaillaan voimakkaammaksi kuin Omantunnon, jolloin se voi levittää sanomaa paremmin koko kansan tietoon.

Tietäjä jatkoi suoraan Omantunnon aloittamaa työtä. Ensimmäisessä numerossa julkaistu tilausilmoitus kertoo: ”Tietäjä tulee kaikessa jatkamaan ja täydentämään Omantunnon työtä. Vuosi 1908 on teosofisen aikakausilehtemme neljäs ja samalla Tietäjän ensimmäinen vuosi. Tietäjän ohjelma on sama kuin Omantunnon: olla teosofisen liikkeen äänenkannattajana suomen kielellä.” Lehdessä kerrotaan myös, että samat kirjoittajat jatkavat Tietäjän parissa. Tekstejä tulisi siis olemaan Pekka Ervastilta, Annie Besantilta, C. W. Leadbeateriltä, Aatteelta ja kaikilta muiltakin jo Omastatunnosta tutuiksi tulleita kirjoittajilta. Katsoessaan taaksepäin Omantunnon aikaan toimittajat toteavat, että Omantunnon kirjoittelu oli ollut monipuolista ja runsasta, ja tähän myös Tietäjän parissa pyrittäisiin. Pekka Ervast Tietäjän päätoimittajana kirjoitti ensimmäisessä numerossa perusteluita nimenmuutokselle artikkelissaan ”Tietäjä”. Hän käy siinä keskustelun erään teosofin kanssa lehden uudesta nimestä. Esille nousevat tietäjä-sanana merkitykset niin pakanallisissa kuin kristillisissäkin yhteyksissä. Vanhastaan Suomessa oli tietäjiä, jotka toimivat parantajina ja poppamiehinä, jolloin tietäjä tarkoitti ihmistä, jolla on tietoa. Esille nousee Raamatun kohta, jossa kolme tietäjää saapuu katsomaan Jeesus-lasta. Näitä Pekka Ervast käytti hyvänä vertauspohjana teosofiselle lehdelle. Pääajatuksena oli, että jokainen teosofi on tietäjä.

Ilman ristiriitoja ei vaihdos sujunut. Samalla kun lehti vaihtoi nimeä, otti Pekka Ervast myös kustannusliikkeen hoitaakseen. Tämän seurauksista hän itse myöhemmin kertoo: ”Kun v. 1908 otin Teosofisen Kustannusliikkeen hoitaakseni ja huolehtiakseni siitä kuin omastani ainakin, syytettiin minua eräiltä tahoilta ties minkälaisesta ahneudesta ja rahanhimosta. ’Ervast tahtoo liikkeen avulla maksaa velkansa ja tulla rikkaaksi. Kyllä hän on niin viisas, että hän ymmärtää liikkeen tulevan kannattamaan, vaikka se nyt on velallinen.’ Jopa sain kuulla, että minulla oli ’25,000 vanhoja lukuvelkoja’.”

Tietäjän ensimmäisessä vuosikerrassa on paljon jo Omastatunnosta tuttuja elementtejä, kuten Annie Besantin ja C. W. Leadbeaterin kirjoituksia. Ehkä mielenkiintoisimmat artikkelisarjat kuitenkin muodostuvat Aatteen kirjoittamista kahdesta sarjasta: ”Miten minusta tuli teosofi?” ja ”Miksi uskon teosofiaan?” Molemmat artikkelisarjat käsittelevät teosofiaa ihmisläheisemmäs-

tä näkökulmasta kuin aiemmin, sillä lukija pääsee kurkistamaan kirjoittajan omaan elämään ja siihen, miten teosofia on siihen suoranaisesti vaikuttanut. Ehkä silmiinpistävin ero Omantunnon vuosikertoihin verrattuna on se, ettei lehdestä juuri löydy Pekka Ervastin omalla nimellään kirjoittamia artikkeleita. Hän kuitenkin alkoi kirjoittaa nimimerkillä Elia Vera novelliaan ”Tuonelan tuvilla”, ja helmikuun numerossa hän alkoi julkaista Dhammapadan suomennostaan. Numerossa 3 on myös Hollannin Teosofiselta Seuralta saatu kirje, joka sisältää onnittelut Suomeen perustetusta osastosta ja selonteon Hollannin toiminnasta.

Tietäjän ystävät – vuodet vierivät

Vuosi 1909 ei tuo tullessaan suuria uudistuksia. Ervast kertoo, että lehden viides elinvuosi on sen ”manas- eli älyvuosi ilmiömaailmassa, sen oleminen ennen kaikkea ’intelligentti’ tänä vuonna ja tekeminen älyllisesti mieltä kiinnittävä vaikutus. Jos siis Tietäjä tahtoo toteuttaa kohtalon suomia mahdollisuuksia, ei se armon vuonna 1909 saa olla ’kuiva’.” Tärkeimpänä uudistuksena lehdessä on se, että Pekka Ervast alkaa julkaista jokaisessa numerossa Toimittajalta-palstaa, jota hän itse kuvailee ”johtavaksi artikkeliksi”. Suurimmaksi eduksi tästä Pekka Ervast näkee sen, että se vapauttaa hänet kirjoittamaan omia mielipiteitään kaikista asioista ilman, että hänen olisi oltava yliobjektiivinen. Lisäksi Pekka Ervast oli pyytänyt Aatetta kirjoittamaan teosofian opeista kansantajuisesti; näin syntyi artikkelisarja ”Mitä teosofia opettaa”. Annie Besantin toimittama sarja H. P. Blavatskysta julkaistiin myös, ja edellisvuodesta jatkoi buddhalaisten pyhän kirjan Dhammapadan suomennos.

Pekka Ervast ja ottopoiika

Tietäjään lisättiin myös Lasten osio. Siinä ”Tietäjä-setä” puhuu lapsille teosofiasta Eero-nimiselle pojalle osoitettujen kirjeiden muodossa. Näiden kirjeiden jälkeen Tietäjä-setä vastaa lasten kysymyksiin. Numerossa 3 ensimmäisen kerran julkaistussa osiossa ensimmäinen kysymys kuului: ”Onko Jeesus nyt viisaampi kuin Jeesuksena ollessaan? Onko Jeesus perustanut Teosofisen seuran?” Näin kysyi Aili H. Vastauksessaan Tietäjä-setä kertoo Ailille Jeesuksen olevan viisaampi, koska nyt hän on korkeampi Mestari, joka rakastaa kaikkia. Tämä lasten osio toteutuu kuitenkin vain muutamassa numerossa ja katoaa sen jälkeen lehden sivuilta. Lasten kysymyksiä julkaistaan seuraavan kerran vuonna 1910, mutta ilman Tietäjä-sedän kirjettä Eerolle.

Vuosi 1909 oli hyvä vuosi Tietäjälle. Vuosikerran viimeisessä numerossa Pekka Ervast kertoo, että vuoden aikana lehden levikki on kasvanut 20 % ja että lehden uudistamista on useilta eri tahoilta kehitetty. Viimeisessä numerossa Pekka Ervast nostaa esille teosofian nousevan vastustuksen: hän vastaa kysymykseen, onko teosofia humpuukia. Näin oli antanut ymmärtää kirja ”Teosofia paljastettuna”, joka oli julkaistu vuoden aikana. Ensimmäisen kerran julkaistiin myös joululehti, johon Pekka Ervast oli hyvin tyytyväinen: ”Tietäjän Joululehti 1909’ ilmestyi tämän kuun 1 p:nä. Vaikka se oli meidän ensimmäinen yrityksemme tällä alalla, onnistui se mainiosti. Lehti – 16-sivuinen, 2-palstainen – sisältää 15 kirjoitusta ja 4 muotokuvaa. Ennakolta oli jo tilattu toista tuhatta, kolmena ensimmäisenä päivänä meni pari tuhatta kaupaksi, 4,000 painoksesta on nykyään jäljellä vain pari sataa kappaletta. Toivokaamme, että ensi vuonna voimme ottaa 10,000 painoksen.” Näin ei kuitenkaan käynyt, sillä vuonna 1910 ei joululehteä julkaistu ollenkaan.

Pekka Ervast kertoo vuoden 1910 ensimmäisessä numerossa toivovansa, että pystyisi kasvattamaan lehden kokoa 32-sivuisesta 40-sivuiseksi. Lisäksi hän kertoo, että Tietäjä noudattelee jo traditioksikin muodostuneita kaavoja sivuillaan vuoden aikana. Lehden sivuille tulevista uutuuksista mainittakoon C. W. Leadbeaterin artikkelisarja ”Kuudennen juurirodun alkuvaiheet”. Lisäksi Teosofisen Seuran johtaja Annie Besant ilmoitti jo edellisenä vuonna kirjoittavansa Tietäjän lukijoille noin neljä kertaa vuodessa kirjeen, joka sitten lehdessä käännettynä julkaistaisiin. Ensimmäinen Annie Besantin kirje oli jo vuoden 1909 viimeisessä numerossa. Myös Constance Wachtmeister kirjoitti lehteen artikkelissansa ”H. P. Blavatsky ja Salainen oppi”, jossa kerrotaan hänen elämästään H. P. Blavatskyn rinnalla ja seurataan Salaisen Opin vaihteita. Vuonna 1910 lehdessä käsiteltiin teosofiaa myös vastustajien kannalta. ”Onko teosofia humbugia?” -artikkeli saa jatkoa artikkeleissa otsikolla Teosofian vastustajat. Näiden seuraksi V. H. V. kirjoittaa arvostelua Antti J. Pietilän kirjasta ”Teosofia liikkeenä, oppina, uskontona”. Tästä kirjasta kehkeytyy tiukkasanaistenkin keskustelu, johon myös tohtori Pietilä osallistuu.

Vuoden 1911 ensimmäinen Tietäjä on pienoinen yllätys. Se on hyvin ohut, vain 16-sivuisen. Pekka Ervast selittää asian heti aluksi: ”Kun tätä nyt istun kirjoittamaan, on joulukuu vasta puolivälissä. Näin varhain on tällä kertaa Tietäjä valmistettava. Kirjallista maailmaa uhkaa näet suuri pysähdys työssä: kirjaltajain lakko. Lakko alkaa tammikuussa, ja koska ei voi tietää sen loppuhetkeä, ovat aikakauskirjat pakotetut jo ennen uutta vuotta painattamaan tammikuun numeronsa. Tästä aiheutuva työn lisäys on taas syynä numeron pienuuteen. Tietäjä on vain 16-sivuinen tällä kertaa, mutta niin pian kuin lakko loppuu, korvataan puuttuva sisällös.” Tavoistaan poiketen Pekka Ervast ei kerro ensimmäisessä numerossa mitään Tietäjän tulevaan vuoteen liittyvää, vaan tyytyy vain toteamaan, että olkoon se lukijoille yllätys. Yllätys lehden toimitukselle oli varmasti kuitenkin se, että vuoden 1911 alussa Tietäjä menetti paljon lukijoita. Toimitus ajatteli sen johtuneen painoalan lakosta ja siitä, että lukijat luulivat lehden ilmestyvän säännöllisesti vasta lakon loputtua.

Lehti uudistui ulkonäöltään paljonkin vuonna 1912. Sen paperi vaihdettiin paksumpaan, kansista tuli paksummat ja siniväriykselliset, ja koko lehden sivumäärää lisättiin melkein 100 sivulla vuoden aikana. Lehdestä vakiopaikan sain myös Nuorille-osio, joka oli suoraan suunnattu Teosofisen Nuorisoliiton jäsenille.

Lehden tilaajakehitys oli ollut vuosien varrella sangen positiivista. Kun Omantunnon aikaan tilaajia oli ollut keskimäärin 1 000, oli vastaava luku Tietäjän ensimmäisenä vuonna 1 060. Vuonna 1912 Tietäjän tilaajamäärä oli noussut jo 1 332 kappaleeseen. Tästä innostuneena lehden toimitus päätteli, että olisi mahdollista jo seuraavana vuonna saavuttaa 1 400 tilaajan määrä, mikä olisi todella hyvä. Vuonna 1915 lehden vuosikerran levikki olikin jo 1 549.

Martti Humu oli ollut yksi lehden kantavista voimista sen perustamisesta lähtien, ja hänen hakemuksensa painoylihallitukselle oli mahdollistanut lehden perustamisen. Martti Humu kuoli 10.8.1915. Pekka Ervast kuvaa tuntojaan lehdessä: ”Niin, rakas ystävä, jatka työtäsi nyt, todellista työtäsi Suomen hyväksi! Syvenny Kalevalaan ja vanhoihin suomalaisiin mysteerioihin ja ole avuksi niille, joiden tehtäväksi vielä jää tässä näkyväisessä maailmassa työskennellä sinunkin ihanteittesi puolesta! Meidän maalliset tiemme yhtyivät hetkeksi ja erosivat jälleen. Nyt sinä olet vapaa ruumiin kahleista. Vapaasti voit käydä minunkin luonani. Tosin silloin kun aistini ovat sokeat ja kuurot, en sinua näe enkä kuule. Mutta kolkuta, kolkuta, ehkä havajan. Olen tiedonhaluinen minäkin. Tahtoisin kuulla tutkimuksistasi, joita nyt olet niin erinomaisessa tilaisuudessa esteettä tekemään, tahtoisin ohjausta kädestäsi kohdissa, joissa sinä nyt epäilemättä näet selvemmin kuin minä...

Kuolema on tosiaan persoonallisen elämän majesteettillisin ja juhlallisin hetki, mutta kuinka toisella tavalla kuin mitä yleensä otaksutaan!”

Vuoden 1916 Tietäjässä tekee paluun osio, joka oli jo usean vuoden ajan pysynyt poissa lehden sivuilta, nimittäin ”Mitä muualla tiedetään”. Siinä luodaan katsauksia muiden maiden teosofisten lehtien sisältöihin. Tietäjä myös rikkoi levikkiennätyksensä. Sen tilaajamäärä nousi 1 770 kappaleeseen, ja joulukuun numeron levikki oli huimat 1 933 kappaletta. Pekka Ervast julkaisi vuoden mittaan lehdessä omia teosofisia muistelmiaan, ja lisäksi artikkelisarjana julkaistiin Elsa Barkerin kirjoittamia ”Elävän vainajan kirjeitä”. Teosofisen seuran yhteiskunnallisesta asemasta käytiin tiukkaa keskustelua lehden sivuilla vuoden mittaan. Huomiota saivat osakseen niin kansallis- kuin kunnallissosialismi, sosiaalidemokratia. Tämän keskustelun alkulähde oli Teosofisen Seuran johtajan Annie Besantin suhtautuminen ensimmäiseen maailmansotaan, kun hän avoimesti asettui tukemaan liittolaisia keskusvaltoja vastaan. Besantin näkökulman mukaan keskusvaltojen voitto sodassa olisi suoranaista vaarana maailman henkisen elämän kehittymiselle. Tämä keskustelu jatkui lehden sivuilla pitkään ja hartaasti. Vuonna 1917 Tietäjä aloittaisi 13. vuosikertansa. Kolmeatoistahan on yleisesti pidetty epäonnen lukuna, mutta kuten toimitus jo vuoden 1916 viimeisessä numerossa ilmoittaa, on 13 myös rakkauden ja onnen numero, jonka ansiosta Tietäjälle olisi luvassa vielä edellisiäkin parempi vuosi.

”Mammona aatteen palvelukseen” (P. E. 1916)

Vuoden 1916 aikana oli nostettu keskusteluun teosofisen kustantamon perustaminen. Asiaan oli pikkuhiljaa ryhdytty paneutumaan, ja nimeksi tulisi Osakeyhtiö Tietäjä. Sen tarkoituksena olisi harjoittaa kirjansitomo-, kirjakauppa- ja kustannusliikettä. Vuoden 1917 aikana Osakeyhtiö Tietäjään liittyisi Teosofinen Kirjakauppa ja Kustannusliike. Myös tamperelaisen Sentraali-kirjapainon omistaja K. Juvenius oli päättänyt tarjota kirjapainoaan osakeyhtiöön liitettäväksi,

ja alustavat valmistelut oli jo tehty. Viralliseksi kauppa tuli 1.1.1917. Osakeyhtiön perustamisen myötä oli ehdotettu, että kaikki alan liikkeet ja kaupat sulautettaisiin yhdeksi yhtiöksi, mikä kirvoitti vuoden 1916 ja 1917 Tietäjissä keskustelua. Lehden toimitus sai vuoden aikana useita kyselyitä siitä, luovuttaisiko Pekka Ervast myös lehden Osakeyhtiö Tietäjälle, johon Ervast vastasi pitävänsä lehden itsellään, vaikkakin myönsi odottavansa uuden osakeyhtiön elävöittävän ja uudistavan lehteä läsnäolollaan. Kustannusosakeyhtiö Tietäjän perustava kokous pidettiin 6.1.1918 sen jälkeen, kun senaatti oli hyväksynyt osakeyhtiön säännöt. Syystä tai toisesta teosofit päästivät kirjapainon kaupan raukeamaan. Pekka Ervast kirjoittaa: ”Anteeksiantamattoman erehdyksen me teosofit teimme viime vuonna, kun päästimme käsistämme sen kirjapainon, mikä kolmella meikäläisellä (niistä minä yksi) jo oli ennakolta ostettuna. Jollen näyttäisi itserakkaalta, sanoisin, että tuli kalliiksi se liian pieni luottamus, mikä T. S:n jäsenillä oli hommaa kohtaan, jonka etunenään minäkin olin asettunut.” Lehdellä oli kansalaissodan aikana suuria vaikeuksia ilmestyä. Tämä johtui poikkeusoloista ja kustannusten noususta, jolloin omasta kirjapainosta olisi ollut hyötyä. Pekka Ervast möi lehden 1919 Oy Tietäjälle; tähän asti se oli ollut Ervastin yksityisomistuksessa.

Vuoden 1917 pääpaino kirjoittelussa oli luonnollisesti sodassa ja sen tarkoituksissa, hyvissä ja huonoissa. Pitkään Tietäjässä ilmestynyt artikkelisarja ”Elävän vainajan kirjeitä” päättyi, ja tilalla alkoi ilmestyä ”Elävän vainajan sotakirjeitä” -niminen artikkelisarja. Tietäjän vuositilaajen määrä kohosi vuoden 1917 aikana yli 2 000:n. Tietäjän viimeinen numero, joulunumero, levisi yli 5 000 kappaleen painoksena, ja silti lehdessä jouduttiin pyytämään anteeksi, ettei kaikkia tilauksia voitu toimittaa.

Tietäjän 14. vuosikerta ilmestyisi samoilla ehdoilla kuin aiemmatkin lehden vuosikerrat: kerran kuussa, kesällä kahtena tuplanumerona. Toimitus säilyisi entisellään, eli Pekka Ervastin avustajina toimisivat tuttuun tapaan Väinö Valvanne, Veikko Palomaa, J. R. Hannula, Antti Venna sekä Olga Salo. Tietäjän ohjelma pysyisi samana kuin Suomen Teosofisen Seuran. Lehdessä julkaistiin vuoden mittaan H. P. Blavatskyn kirjoitussarja ”Kirkollisten ja vapaamuurarien juhlamenojen juuret”, Pekka Ervastilta sarja kirjoituksia salatieteellisen kehitysoopin alalta, sekä monia muita jo niin tutuiksi tulleita artikkelisarjoja. Mutta maailman meno sotki kaikki suunnitelmat. Suomessa puhjennut kansalaissota oli järkytys myös teosofian kannattajille. Pekka Ervast kirjoittaa: ”Suomi, armas synnyinmaani, missä on nyt sinun vapautesi, missä sinun itsenäisyytesi? Sinun omat lapsesi ovat tahranneet puhtaan lippusi toistensa verellä, kansallissota on täydessä liekissä, uusi ja vanha yhteiskunta taistelevat vallasta tulella ja miekalla. Raskas on aika, vaikea ja raskas. Se on raskas sielullisesti ja se on raskas ruumiillisesti. Ankan ikeen laski kohdalo Suomen kansan hartioille. Kuinka sen yksilöt kestävät?” Kun lukee Pekka Ervastin tekstiä eteenpäin, voi melkein koskettaa sitä järkytystä, minkä hän koki kansalaisten ryhtyessä sotaan toisiaan vastaan. Seuraavassa numerossa hän kirjoittaa: ”Moni Tietäjän ystävä ehkä hämmästykseseen on näkevinään sanoissani liian suurta sympatiaa ’punaisia’ kohtaan. Nyt kun hirmuaika on ohi ja jännitys on lauennut, nyt kun murhenäytelmä on näytelty loppuun, nyt kun kapitaliset ovat tyystin hävinneet, nyt on helpompi nähdä heidän suuret erehdyksensä.” Myöhemmin hän jatkaa: ”Eihän unelmani uudesta yhteiskunnasta vielääkään ole haihtunut. Päinvastoin. Nyt kun rauhalliset ja järjestyneet olot palaavat, nyt todella aletaan uutta Suomea rakentaa. Sillä nyt me olemme itsenäinen valtakunta ja nyt olemme tilaisuudessa luomaan Suomesta aito suomalaisen sivistysmaan. Mutta edellytyksemme ovat tällä hetkellä hieman toisenlaiset kuin äsken, muutamissa suhteissa loistavammat, toisissa köyhemmät kuin ennen. Olemme liitossa maailman etevimmän ja sivistyneimmän kansan kanssa – tämä on etumme. Mutta luottamuksemme

oman kansamme hyveisiin ja etevyyteen on saanut hirveän kolauksen – ja se on köyhyytemme. Aika kyllä parantaa haavamme...”

Pekka Ervast kertoo myös, miten Tietäjän ensimmäinen numero oli valmiina jo ennen sodan syttymistä, mutta sitä ei ehditty tilaajille postittaa. Ensimmäinen numero jaettiin helmikuussa. Toisen ja kolmannen numeron kohtalo oli vielä heikompi. Tarkoituksena oli painattaa kaksoisnumero 16-sivuisena, mutta Tampereen Sentraalipaino seisautti työt, eikä lehteä voitu painaa. Helmi–kesäkuun numero ilmestyi 48-sivuisena. Tietäjän puolivuositiedustelusta sisälsi vain 96 sivua, mikä oli lehden ennätys: tässä oli vähemmän sivuja kuin koskaan aiemmin. Myöskään jatkossa ei lehti pystynyt ilmestymään normaalissa koossa, sillä sota oli katkaissut tilausten tulvan sekä nostanut paino- ja postituskustannuksia. Pekka Ervast vetoaakin lukijoihin: ”Jollei tilaajain lukumäärä kohoa ainakin entiselleen, ei ole toivoa Tietäjänkään ilmestymisestä entisessä koossa... Sitä Tietäjän tuntematonta ystävää, joka lehden avustamiseksi lahjotti keväällä Helsingissä viisisataa markkaa, pyydän täten saada sydämeistäni kiittää.” Seuraavassa numerossa käydään kiivasta keskustelua lehden asemasta. Eräs lukija kirjoittaa Ervastille: ”Muuten ei yleensä Tietäjä nykyaikoina ja varsinkaan viimeinen kesäkuun numero toimittajan kahden kummasti ristiriitaisen kirjoituksen johdosta saanut tilaajissa, ainakaan pohjalaisissa, rauhoittavaa vastakaikua. Siinä on syy Tietäjän tilaajien vähenemiseen, sillä se on muuttunut puolulehdeksi.” Pekka Ervast vastaa tähän kysymyksellä: ”En tässä aio puolustaa itseäni enkä Tietäjää, sillä mitä muutamat kirjoitetut sanat merkitsevät, ellei Tietäjän kanta sen kolmetoistavuotisen toiminnan aikana ole lukijoille käynyt selväksi?” Tästä näkee hyvin sen myllerryksen, mikä suomalaisessa yhteiskunnassa tapahtui kansalaissodan aikana; ihmiset eivät luottaneet enää mihinkään.

Sota Suomessa päättyi, ja elämä alkoi palata takaisin kohti arkisia raiteitaan. Tietäjän kohdalla eräs ongelma ei kuitenkaan poistunut, sillä tilaajien puutteen vuoksi lehteä oli jouduttu lyhentämään 32-sivuiseksi. Toimitus vetoaa numerossa 10 tilaajamäärän kasvattamiseksi; se pitäisi saada moninkertaiseksi, jotta lehdestä tulisi taas ”oma itsensä”. Numerossa 11 oleva kirje, joka koskee lehden Toimittajalta-osiota, herättää huomiota. Kirjeen kirjoittaja moittii Toimittajalta-palsta poliittisen agitaation välineeksi, jonka avulla Suomesta pyritään saamaan kuningaskunta. Tähän Pekka Ervast vastaa olevansa pahoillaan moisesta väärinkäsityksestä ja pohtii itsekkin Toimittajalta-palstan tarpeellisuutta. Tämän johdosta hän pyytää lukijoita ilmoittamaan, jos palsta on turha ja liian poliittinen. Vuoden viimeisessä numerossa ilmoitetaan, että toimitus on saanut paljon vastauksia kysymykseen Toimittajalta-palstasta. Ervast itse kirjoittaa aikovansa jatkaa palstan kirjoittamista mutta haluaa painottaa lukijoille, että Toimittajalta-palstalla julkaistut mietteet, aatokset ja mielipiteet eivät vastaa mitään virallisia linjoja vaan ovat kirjoittajan omia ja henkilökohtaisia. Vuoden 1919 ensimmäisessä numerossa julkaistaan muutama kirje Toimittajan esittämän kysymyksen johdosta. Suurin osa kirjeistä on rohkaisevia, mutta toki eriäviäkin mielipiteitä oli.

Lehden pitkäaikainen toimittaja ja Suomen Teosofisen Seuran ylisihteri Väinö Valvanne kuoli 8.3.1919 keuhkotautiin. Väinö Valvanne oli yli vuosikymme-

V.H.V., Väinö Valvanne

nen ajan kirjoittanut lehteen nimimerkeillä V.H.V ja - e -. Pekka Ervast kertoo heidän yhteisestä taipaleestaan: ”Kun kolmetoista vuotta sitten Väinö Valvanne liittyi työtoverikseni, tullen Tietäjän aputoimittajaksi ja toimitussihteeriksi, en olisi uskonut, että näin verrattain lyhyen ajan kuluttua istuisin toimittajana yksin, saatettuani vanhan rakkaan ystäväni... hautaan. Olenhan kyllä jo muutamia vuosia saanut toimittaa Tietäjää yksin V. H. V:n sairauden takia, mutta onhan hän kuitenkin säännöllisesti muistanut Tietäjää avustuksillaan. Nyt ei se enää tule tapah-
tumaan, sillä kynä on pudonnut uutteran työntekijän kädestä. Maaliskuun 9. p:ää vasten yöllä Väinö Vaivanne jätti fyysillisen tomumajansa ja siirtyi korkeampaan elämään.” Hautajaisia Ervast kuvailee kauniiksi ja hartaaksi tilaisuudeksi, jossa oli paikalla paljon ystäviä ja Suomen Teosofisen Seuran jäseniä. Hän kuitenkin muistuttaa: ”Nyt ei häntä enää sairaus paina, ei matkojen pituus estä. Nyt hän saa lohdutusta, tukea, opettaa ja ohjata – ja samalla itse nauttia opetusta omalta kalliilta Mestariltaan. Koko hautaus oli kuin onnen ja riemun juhla. Sangen moni tuns-
i varmaan, ettei kuolema ollut kuolemaa vaan elämää, että V. H. V. oli elävänä keskuudessamme ja että hän tahtoi antaa meidänkin tuntea sitä autuutta, jota hänen oma rintansa oli tulvillaan.” Tietäjässä oli paljon kirjoituksia Väinö Valvanteen muistolle.

Myös lehti oli suurien muutosten edessä Kustannusosakeyhtiö Tietäjän vakiinnutettua paik-

kansa. Viimeiset kaksi vuotta olivat olleet lehden historiassa surullista aikaa. Tilaaajamäärät olivat laskeneet ja ulkoasu oli kutistunut. Lehti päätettiin sulauttaa vuoden 1920 alusta sisaryhtiönsä eli Kustannusliike Tietäjään. Tämän vuoksi lehti saisi aloittaa uuden vuoden entistä ehompana ja uudella ilmeellä. Tietäjän henki pysyisi ennallaan, mutta henkilöstössä tapahtuisi muutoksia. Tietäjän avustajiksi olivat lupautuneet mm. Eino Leino, Larin Kyösti ja Kaarlo Atra. Sisältöön lisättäisiin suomennoksia Intian pyhistä kirjoista, mutta tietenkin vanhat jo tutuiksi tulleet kirjoitukset pysyisivät lehden sivuilla.

Lähdeluettelo:

Omatunto, vuosikerta 1907

Tietäjä-lehdet 1910–1920

Toimittajalta I–II

Mela, Aimo: Pekka Ervast

Pohjanmaa, Atte: Suomen Teosofinen Seura 30-vuotias

Jokipii A. E.: Teosofinen liike Suomessa, historiaa oppi ja arviointia.

PALVELUKORTTI

☐ Uusi tilaus / ☐ Tilauksen peruutus

Nimi
Katuosoite
Postitoimipaikka
Puhelinnumero

☐ Tilauksen maksaja / ☐ Osoitteenmuutos / /2007 alkaen
Haluan, että lähetätte minulle lisää tietoa järjestöstänne ☐

Nimi
Katuosoite
Postitoimipaikka
Puhelinnumero

Ruus-Risti/Lehti
Merimiehenkatu 31
00150 HELSINKI

Kirje-
posti-
merkki

Leikkaa tästä